

ONURLANDIRMA ANITLARI IŞIĞINDA KAUNOS'TA ROMA EGEMENLİĞİ

THE ROMAN RULE AT CAUNUS IN THE LIGHT OF THE HONORARY MONUMENTS

Makale Bilgisi | Article Info

Başvuru: 20 Mart 2024	Received: March 20, 2024
Hakem Değerlendirmesi: 26 Mart 2024	Peer Review: Marc 26, 2024
Kabul: 16 Temmuz 2024	Accepted: July 16, 2024

DOI : 10.22520/tubaar.1456255

Ufuk ÇÖRTÜK*

ÖZET

İlk kez 1840 yılında lokalizasyonu yapılarak bilim dünyasına kazandırılan ve 1966 yılından bugüne kazı çalışmaları devam eden Kaunos Antik kenti, arkeolojik araştırmalara öncülük etmiş bir ören yeridir. Kentin siyasal tarihine yön vermiş Romalı magistratları onurlandıran anıtlar Kaunos'un önemli buluntuları arasındadır. Kent içinde insan trafiğinin en yoğun olduğu Liman Agorası'nda ve agoranın hemen kuzey kenarını sınırlayan Apollon Kutsal Alanı'nda bugün için tespit edilen, Romalılara ait yirmi dört anıt; bazı parçaları korunmuş üç eksedra, silindirik veya dikdörtgen formunda on altı heykel kaidesi, orthostatlı bir atlı heykel kaidesi, niteliği belirlenemeyen anıtlara ait üç dikdörtgen blok ve bir arşitrav bloğundan oluşmaktadır. Pergamon'un vasiyet ile Roma'ya bırakılmasının ardından MÖ 129 yılının başlarında yapılan düzenlemeye göre Karia'nın da dahil olduğu *provincia Asia*'nın kurulduğu dönemle birlikte Kaunos'ta Romalı magistratlara ait ilk onurlandırma anıtlarını görmeye başlıyoruz. MÖ 2. yüzyılın sonlarıyla birlikte Kaunos'ta Romalılaşma süreci başlamıştır. Kaunos'un Romalılaşma sürecine ve aynı zamanda da *provincia Asia*'nın bir parçası olduğuna dair veriler, kentte onurlandırılan *consul*, *praetor*, *proconsul*, *praetor designatus*, *praefectus classis* ve *quaestor*lara ait anıtlar aracılığı ile elde edilebilmektedir. MS 43 yılında İmparator Claudius tarafından oluşturulan *provincia Lycia*, Vespasianus (MS 69-79) tarafından, Pamphylia ile birleştirilerek *provincia Lycia et Pamphylia* olarak tek bir eyalete dönüştürülmüştür. Bu birleştirme, MS 70 yıllarında, Vespasianus'un, tahta çıkmasının hemen sonrasında yapılmış olmalıdır. MS 70'li yılların başlarıyla beraber Kaunos'ta, *provincia Lycia et Pamphylia legatus*larının, *propraetor*larının, *procurator*larının onurlandırılmaya başladığını görmekteyiz. Bu anıtlar da Kaunos'un, MS 70 yılında teşkil edilen *provincia Lycia et Pamphylia*'nın bir kenti olduğunun en büyük delilleri olarak durmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kaunos, Heykel Kaidesi, Romalılaşma, Provincia Asia, Provincia Lycia et Pamphylia

* Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Muğla / Türkiye
e-posta: ufukcortuk@hotmail.com ORCID: 0000-0001-9235-6378.

ABSTRACT

Caunus Ancient City, which was the first introduced to the scientific world through localization in 1840 and has been the subject of excavation since 1966, is a leading archaeological site. Monuments honoring the Roman magistrates, who shaped the political history of the city, are among the significant findings of Caunus. Twenty-four Roman monuments have been identified for today in the busiest areas of human traffic, in the Harbour Agora and the Sanctuary of Apollo bordering the northern edge of the Agora. These include three exedrae, of which some parts are preserved, sixteen are cylindrical and rectangular statue bases, one is an equestrian base with orthostats, three are rectangular blocks of undetermined purpose and one is an architrave block of a monument. After Pergamon was bequeathed to Rome by testament, the arrangement made at the beginning of the year 129 BC, which placed Caria under the administration of the Roman *provincia Asia*, we begin to see the first honorary monuments dedicated to Roman magistrates in Caunus. The process of Romanisation began at Caunus with the end of the 2nd century BC. It is demonstrated by the monuments honoring the magistrates such as *consul*, *praetor*, *proconsul*, *praetor designatus*, *praefectus classis* and *quaestors*, both the Romanisation process of Caunus and its status as part of the Roman *provincia Asia*. The *provincia Lycia*, established by Emperor Claudius in AD 43, was merged by Vespasian (AD 69-79) with Pamphylia to form a single province called Lycia et Pamphylia. This unification must have taken place in the early 70s AD, shortly after Vespasian's ascension to the throne. From the early 70s AD onwards, we see the honorary inscriptions for *legati*, *propraetores* and *procuratores* of the *provincia Lycia et Pamphylia* in Caunus. These monuments stand as the strongest evidence that Caunus was a city of the *provincia Lycia et Pamphylia*, formed in AD 70.

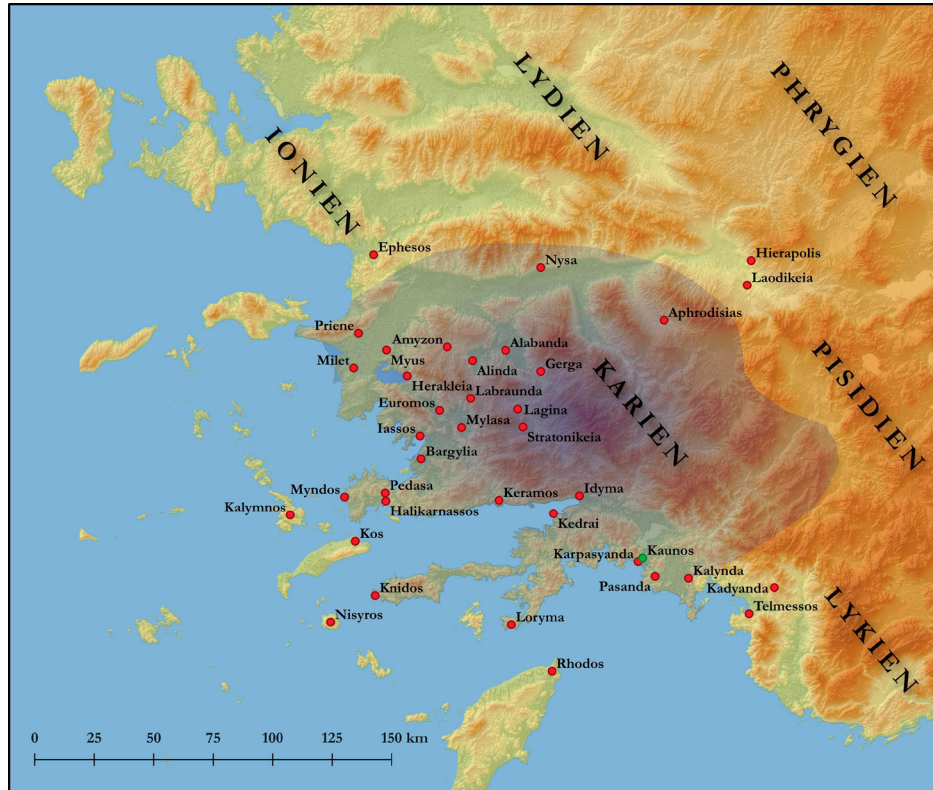
Keywords: Caunus, Statue Bases, Romanisation, Provincia Asia, Provincia Lycia et Pamphylia

Kaunos, Köyceğiz Gölü'nü Akdeniz'e bağlayan Dalyan Çayı'nın (Kalbis) batı yakasında, bugünkü Dalyan Mahallesi'nin doğusunda yer almaktadır. Karia sınırları içerisinde bulunan kentin doğusunda bulunan Dalaman Çayı (Indos nehri) Karia ve Lykia'yı birbirinden ayıran doğal bir sınır olarak kabul edilmektedir¹ (Fig. 1). Kaunos kenti, kuzeyden, Ölemez Dağı'nın (Imbros) etekleri olan Sivrihisar ve Balıklar Dağı, batı yönden Kızıltepe tarafından kuşatılmaktadır. Güneyde bugünkü Dalyan Deltası, doğu da ise denize bakan kaya mezarları ve Dalyan Çayı ile ayrılmıştır (Fig. 2).

Bu bağlamda Kaunos ilk defa, 1840 yılında İngiliz kaptan Rd. Hoskyn tarafından, Pire'den başlayıp Rhodos üzerinden Kaunos limanına ulaştığı gemi gezileri sırasında keşfedilmiştir (Hoskyn, 1842, s. 143–161). Hoskyn, burada yaptığı araştırmalar sırasında bulduğu yazıtlı bir blok üzerindeki “Kaunosluların Halk Meclisi (*demos*) ve Danışma Meclisi (*boule*)” ifadesinden, bu yerleşimin Kaunos antik kenti olduğu sonucuna varmıştır (Hoskyn, 1842, s. 158 Nr. 1)³.

Figür 1

Kaunos, Konumu (Kaunos Kazı Arşivi) / *Caunus, Location (Caunus Excavation Archive)*

1700'lü yılların ortalarından itibaren yeni antik yerleşimler bulmak amacıyla coğrafyacılar, antikacılar, çeşitli ülkelerin araştırma akademilerinin temsilcileri ve hatta büyükelçiler Karia'ya seyahatler gerçekleştirmişlerdir².

¹ Indos nehrinin bugün Dalaman Çayı olduğunu doğrulayan en erken bilgileri Plinius'tan öğrenmekteyiz. Bkz. Plin. Nat. 5, 103. Konu ile ilgili olarak, ayrıca bkz. Tietz, 2003, s. 9.

² Bu gezginler arasında coğrafyacılar, antikacılar, çeşitli ülkelerin araştırma akademilerinin temsilcileri ve hatta büyükelçiler bile bulunmaktadır. Bu bağlamda, 1700'lü yılların ortalarından itibaren yeni antik yerleşimler bulmak amacıyla Karia'ya birtakım seyahatler gerçekleştiren Avrupalı gezgin ve kaşiflerin en erken temsilcileri olan Fransız gezginlerin, Kaunos ve çevresinde araştırmalar gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Kaunos'la ilgili en eski bilgileri 1697- 1782 yılları arasında yaşamış olan Fransız coğrafyacı L'œuvre de Jean-Baptiste Bourguignon d'Anville'den öğrenmekteyiz (Broc, 1973, s. 33-41). d'Anville tarafından 1768 yılında yazılmış olan “la demiere des villes maritimes de Carie” eserinde Köyceğiz Gölü'nden, dahası bir nehir ağızı olarak Kalbis'ten (Dalyan Kanalı) söz edilmektedir Robert, 1987, s. 489. Kaunos'un henüz keşfedilmediği ve aramaların sürdüğü zamanlarda, Avrupalı

gezginlerden olan Marie-Gabriel-Florent-Auguste Comte de Choiseul-Gouffier ve Jean d'Alembert tarafından 1780'li yıllarda yapılan araştırmalar dikkati çekmektedir (de Choiseul-Gouffier, 1782, s. 31; Tietz, 2003, s. 196 dn. 372). de Choiseul-Gouffier tarafından 1782 yılında yayınlanan “Voyage pittoresque” de Yunanistan ve Ege Adaları üzerinden Rhodos'a ve buradan da Telmessos'a kadar olan alan anlatılmaktadır. de Choiseul-Gouffier bu seyahati sırasında Batı Lykia'dan başlayarak Karia'yı Maiandros'a kadar dolaşmıştır. Kaunos ve çevresi ile ilgili notlarında de Choiseul-Gouffier, özellikle Daidala ve Kaunos'un yakın komşusu Kalynda ile ilgili önemli bilgiler sunmaktadır. Bkz. de Choiseul-Gouffier, 1782, s. 126, 128. 1838'de İngiliz Charles Fellows tarafından yapılan gezilerde de Kaunos'un yeri ile ilgili herhangi bir açıklama bulunmamaktadır (Fellows, 1839, s. 247- 251).

³ Hoskyn tarafından tespit edilen bu yazıtlı blok sonraki yıllarda tekrar incelenmiştir. Tapınak terasının kuzeyindeki Korinth Tapınağı'nın önünde tespit edilen blok üzerinde Gaius Cassius Salamallas'ı onurlandıran bir yazıt bulunmaktadır. Yazıtla ilgili olarak ayrıca bkz. Bean, 1953, s. 10 dn. 3; J- L. Robert, 1954, s. 169 Nr. 229; Marek, 2006, s. 310, 311 Nr. 133.

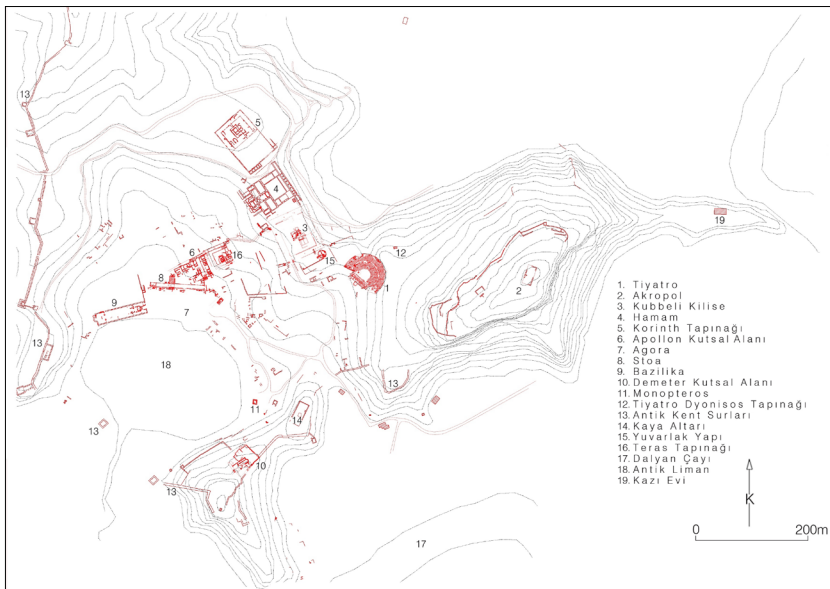
Figür 2
Kent Topografyası, Doğudan (Kaunos Kazı Arşivi) / *Caunus with its Topography and Urban Settlement, From East (Caunus Excavation Archive)*

1966 yılında Prof. Dr. Baki Ögün ile başlayan Kaunos Arkeolojik Kazıları, bugün için geride bıraktığı 56 yıllık geçmişi ile bilime yeni birçok yapı ve buluntu kazandırmıştır. Ören yerindeki kazı ve araştırmalar ile; stoası ile birlikte agoranın büyük bir bölümü; *Basileus Kaunios*, *Apollon*, *Aphrodite Euploia*, *Artemis-Kaunos Kybelesi*, *Demeter*, *Isis* ve *Sarapis* gibi tanrı ve tanrıçalara adanmış kutsal alanlar; Çeşme Binası, *Monopteros*, Ölçüm Platformu ve Çarşı Bazilika'sı gibi önemli kamu binaları açığa çıkarılmış; Roma Hamamı, Tiyatro ve Kubbeli Kilise gibi anıtsal yapılar temizlenerek ziyaretçilere açılmıştır (Fig. 3)⁴.

Bu önemli buluntular arasında kentin siyasal tarihinde iz bırakmış Romalı senatörler ve onların yakınlarına ait onurlandırma anıtları önemli bir grubu oluşturmaktadır. Ağırlıklı olarak, insan trafiğinin en yoğun olduğu Liman Agorası'nda ve hemen kuzey sınır komşusu Apollon Kutsal Alanı'nda olmak üzere Romalı senatörleri veya akrabalarını onurlandırma amacıyla dikilmiş bugün için 24 adet anıt tespit edilmiştir (Fig. 4). Farklı nitelikteki bu anıtlar arasında bazı parçaları korunmuş üç eksedra, silindirik veya dikdörtgen formunda on altı heykel kaidesi, orthostatlı bir atlı heykel kaidesi, niteliği belirlenemeyen anıtlara ait üç dikdörtgen blok ve bir arşitrav bloğu bulunmaktadır (Fig. 5 ve 6).

Figür 3
Kaunos, Vaziyet Planı (Kaunos Kazı Arşivi) / *Caunus, Site Plan (Caunus Excavation Archive)*

⁴ Kaunos'un arkeolojiye kazandırmış olduğu ilkleri ile ilgili olarak bkz. Işık, 2020, s. 422-445.

Figür 4

Limn Agorası ve Apollon Kutsal Alanı (Kaunos Kazı Arşivi) / Harbour Agora and the Apollo Sanctuary (Caunus Excavation Archive)

TITUS CAECILIUS

Apollon Kutsal Alanı'ndaki Bizans Dönemi'ne ait bir mekanın duvarında şipolien olarak kullanılan, Titus Caecilius'u onurlandırmak için dikilen blok şeklindeki profilsiz heykel kaidesi (Çörtük, 2012, s. 139-150) (Fig. 5) üzerindeki Hellence yazıttan, Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından Lucius oğlu Titus Caecilius'un övüldüğünü, altından bir asalet çelengi (*stephanos aristeios*) ile taçlandırıldığını, bronz bir heykelle, ayrıca Prytaneion'da yemek yeme (*sitesis*) ve tüm *agonlarda önde oturma hakkı (proedria)* ile onurlandırıldığını öğrenmekteyiz (Marek, 2006, s. 283 Nr. 102). Titus Caecilius, Caecilii Metelli Ailesi'nin bir mensubu olmalıdır (Marek, 2006, s. 283 Nr. 102). Caecilii Metelli Ailesi, Roma Cumhuriyet Dönemi'nin önemli bir bürokrat ailesidir. Özellikle MÖ 142 yılı *consullerinden* olan L. Caecilius Metellus Calvus, ailenin en bilinen kişisidir⁵. L. Caecilius Metellus Calvus'un, birisi Lucius (Münzer, 1897, s. 1212, 1213) ve diğeri (Numidicus olarak da bilinen) Quintus⁶ adında iki oğlu olduğunu bilmekteyiz. Titus Caecilius'un heykel kaidesindeki yazıtta "*Lucius oğlu Titus Caecilius*" ifadesi, Titus Caecilius'un Lucius'un oğlu ve dolayısıyla da L. Caecilius Metellus Calvus'un torunu olduğunu göstermektedir. Görüldüğü üzere MÖ 142 yılı *consullerinden* L. Caecilius Metellus Calvus'un torunu Titus Caecilius, Kaunos'ta onurlandırılmıştır ve yazıtta bu onurlandırmanın gerekçesi olarak, Titus Caecilius'un erdemi ve Kaunos Halk Meclisi'ne karşı iyi niyeti gösterilmiştir.

L. Caecilius Metellus Calvus'un, Roma'nın, Mısır, Rhodos, Pergamon ve Suriye gibi doğu müttefikleriyle olan ilişkilerden sorumlu olarak görevlendirildiğini biliyoruz (MRR I, 481). Lucius oğlu Titus Caecilius'un Kaunos'ta onurlandırıldığı dönem MÖ 2. yüzyılın son dörtlüğü ile MÖ erken 1. yüzyıl arası olmalıdır.

Figür 5

Titus Caecilius

⁵ L. Caecilius Metellus Calvus için bkz. Münzer, 1897, s. 1212, 1213; MRR I, 481.

⁶ Numidicus olarak tanınan ve Iugurtha kuşatması ile bilinen küçük kardeş Quintus MÖ 100 yılında Marius karşıtı olarak sürgüne gönderilmiş ve sürgün sonrasında Rhodos ve Tralleis'te yaşamıştır. Bkz. Münzer, 1897, s. 1218-1221.

Murena Onurlandırma Anıtı Grubu (No. 2-4)

Kaunos'ta Murena Ailesi adına, Lucius Licinius Murena'nın bronzdan atlı bir heykelini taşıyan orthostatlı dikdörtgen anıtı⁷, sağında oğlu Gaius Licinius Murena'nın bronzan heykelinin taşındığı silindirik kaide ve solunda da olasılıkla arkadaşı Aulus Terentius Varro'nun (?) heykelinin bulunduğu üçlü bir anıt grubu inşa edilmiştir (Fig. 6). Merkezde Lucius Licinius Murena'nın atlı heykelinin, kuzeyinde oğlu Gaius Licinius Murena'nın ve güneyinde de olasılıkla Aulus Terentius Varro'nun (?) heykelinin yer aldığı üçlü heykel grubu içinde L. Licinius Murena'nın ve C. Licinius Murena'nın heykel kaidelerindeki Hellence yazıtları korunmuştur.

LUCIUS LICINIUS MURENA

Lucius Licinius Murena'nın anıtındaki Hellence yazıttan Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından halkın kurtarıcısı (*soter*) ve hayırseveri (*euergetes*) olarak tanımlanan *imperator* (*autokrator*)⁸ Lucius Licinius Murena'nın övüldüğü, altın bir çelenkle taçlandırıldığı ve bronzdan atlı bir heykel ile onurlandırıldığı (Bernhardt, 1972, s.117-130 Nr. 1; J.-. L. Robert, 1976, Nr. 660; Tuchelt, 1979, s. 153; Marek, 2006, s. 284, 285 Nr. 103) okunmaktadır. Onurlandırmanın gerekçesi olarak onurlandırılan kişinin erdemi ve Kaunos Halk Meclisi'ne karşı iyi niyeti gösterilmiştir.

Figür 6

Murena Onurlandırma Anıtı Grubu / Murena Honorary Monument Group

MÖ 84-81 yıllarında Sulla tarafından provincia Asia'nın başına getirilen Lucius Licinius Murena'nın, Gaius Licinius Murena'nın ve Terentius Varro'nun (?) heykellerinin yer aldığı anıt grubu, Lucius Licinius Murena'nın *imperator* ünvanını aldığı MÖ 83 yılı ile Roma'ya geri döndüğü MÖ 81 yılları arasında yapılmış olmalıdır (Cic. Mur. 12; App. Mith. 64-66).

Lucius Licinius Murena'nın onuruna dikilen anıtın üst düzlemindeki ayak izleri, yazıt metninde de belirtildiği üzere bronzdan atlı bir heykeli taşıdığını teyit etmektedir. Kaunos'ta bir yönetici için yapılmış atlı heykel sadece Lucius Licinius Murena anıtında görülmektedir.

⁷ Atlı heykel taşıyan orthostatlı dikdörtgen kaideler, en altta bir basamak (*krepis*) üzerinde profilli bir kuşakla çevrelenmiş alçak bir kaide, bunun üzerinde dikdörtgen orthostat bloklardan oluşan gövde ve bunun üzerinde heykelin taşındığı yine profillerle süslenmiş saçaklık şeklinde bir plakadan oluşmaktadır. Bkz. Siedentopf, 1968, s. 52-72.

⁸ *Imperator* (αὐτοκράτωρ) sözcüğü, Principatus Dönemi yöneticisi olan "*imperator*" ünvanından farklı olarak ordunun başında emir verme yetkisine (*imperium*) sahip bir komutanı tanımlamaktadır.

GAIUS LICINIUS MURENA

Gaius Licinius Murena'nın heykel kaidesindeki Hellence yazıttan ise Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından halkın kurtarıcısı (*soter*) ve hayırseveri (*euergetes*) olarak tanımlanan Gaius Licinius Murena'nın övüldüğü, altın bir çelenkle taçlandırıldığı ve bronzdan bir heykel ile onurlandırıldığı öğrenilmektedir (Bernhardt, 1972, s. 117-130; Marek, 2006, s. 285, 286 Nr. 104). Onurlandırmanın gerekçesi olarak onurlandırılan kişinin erdemi ve Kaunos Halk Meclisi'ne karşı iyi niyeti gösterilmiştir.

Günümüze ulaşan veriler doğrultusunda, Kaunos'ta yuvarlak formlu bir kaide ile onurlandırılan en erken yönetici akrabası⁹ Gaius Licinius Murena'dır.

AULUS TERENCE VARRO (?)

Lucius Licinius Murena'nın atlı heykelini taşıyan kaidesi ve Gaius Licinius Murena'nın heykelinin kaidesi iyi durumda korunmuşken, olasılıkla Aulus Terentius Varro'nun (?) heykelini taşıyan kaidenin silindirik gövdesi kayıp durumdadır. Dolayısıyla bu kaidenin kimin heykelini taşıdığı ile kesin olarak belirlenememiştir ve bu hususta çeşitli görüşler bulunmaktadır¹⁰.

PUBLIUS CORNELIUS SULLA

Kaunos, Apollon Kutsal Alanı'nın kuzeydoğu köşesinde tespit edilen Publius Cornelius Sulla'nın bronzdan heykelini taşıyan silindirik gövdeli heykel kaidesi (Çörtük, 2012, s. 185-193) (Fig. 7) üzerindeki Hellence yazıtta Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından, kent kurtarıcısı (*soter*), hayırseveri (*euergetes*) ve hamisi (*patronus*) *proconsul* Publius Cornelius Sulla'nın övüldüğü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığı ve bronz bir heykel ile onurlandırıldığı ifade edilmektedir (Marek, 2006, s. 287-290 Nr. 106). Publius Cornelius P.f. Sulla'nın yazıtta *proconsul* (*anthypatos*) olarak tanımlanmasından da anlaşılacağı üzere, bu anıt Sulla'nın MÖ 68 yılının başlarında *ex-praetor* olarak *provincia Asia*'ya gitmesi ile beraber MÖ 67 yılının başlarında da Asya valisi olarak görev yaptığı döneme ait olmalıdır (Marek, 2006, s. 290). Çünkü Sulla'nın MÖ 67 yılı *praetor* olmasını destekleyen önemli ipuçları bulunmaktadır. Özellikle MÖ 66 yılında T. Aufidius'un, MÖ 65 yılında P. Varinius'un, MÖ 64 yılında P. Orbius'un, MÖ 63 yılında P. Servilius Globulus'un *provincia Asia* valisi olduğu bilinmektedir (Cic. *Flacc.* 19. 45; Marek, 2006, 290). MÖ 62 yılı valisi olan L. Valerius Flaccus'un görev yaptığı yıl en iyi ve güvenilir belgelerle tarihlenen dönemdir (Brennan, 2000,

Figür 7
Publius Cornelius Sulla

s. 565, 566; Ferrary, 2000, s. 345-350 Nr. 5; Marek, 2006, s. 290). Bu nokta da boşluk kalan MÖ 67 yılı da Sulla'nın Dönemi olmalıdır. Kaunos'taki heykel kaidesi de Sulla'nın *provincia Asia* valisi olarak görev yaptığı dönem olan MÖ 67 yılına aittir. Diğer taraftan MÖ 65 yılında Publius Cornelius Sulla'nın *consul designatus* olarak görev yaptığını görmekteyiz (MRR II, 157). Sulla'nın heykel kaidesi üzerindeki yazıtta *proconsul* olarak tanımlanması, heykel kaidesinin MÖ 65 yılından önce yapıldığını destekleyen önemli bir kanıttır.

AULUS AFRANIUS

Stoa yakınlarında tespit edilen, dikdörtgen formlu ve üzerindeki ayak izlerinden bronzdan bir heykel taşıdığı anlaşılan heykel kaidesi Aulus Afranius'a aittir (Fig. 8). Heykel kaidesi üzerindeki Hellence yazıttan Lucius'un oğlu, Lucius Afranius'un da erkek kardeşi olan Aulus Afranius'un, Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığı ve bronzdan bir heykel ile onurlandırıldığı öğrenilmektedir (Bean, 1954, s. 90-91. Nr. 26; SEG XIV 644; J. - L. Robert, 1956, Nr. 274 c; Tuchelt, 1979, s. 157; Eilers, 2002, s. 242 Caunus C 108; Marek, 2006, s. 296, 297 Nr. 112). Yazıtta onurlandırmanın gerekçesi olarak Aulus'un

⁹ Gaius Licinius Murena'nın heykel kaidesi, monolit şekilde inşa edilen ve bağımsız bir *plinthos* üzerinden alt ve üst kenarları profillerle süslü silindirik gövdeli heykel kaidesi tipine girmektedir. Bkz. Çörtük, 2012, s. 194-200.

¹⁰ Görüşler, değerlendirme başlığı altında sunulmuştur.

Figür 8
Aulus Afranius

kardeşi olan Lucius Afranius'un Kaunos Kenti'ne yönelik yapmış olduğu hayırseverlikler gösterilir. Kaunos'ta hayırseverlikler gerçekleştirmiş olan Lucius Afranius'un baba adı, yazıtta kardeşi Aulus Afranius için tanımlandığı üzere Lucius olmalıdır. Menderes kıyısındaki Magnesia'da, stoada bulunan bir heykel kaidesi üzerinde bulunan ve MÖ 1. yüzyılın son çeyreğine tarihlenen yazıtta (Kern, 1900, Nr. 143) onurlandırılan Lucius oğlu Lucius Afranius ile Kaunos yazıtında anılan Lucius oğlu Lucius Afranius'un aynı kişi olması kuvvetle muhtemeldir. Bu şahıs, olasılıkla MÖ 61 yılında *consul* olarak görev yapan Aulus oğlu Pompeili Lucius Afranius'un oğludur. (Bean, 1954, s. 90; MRR II, 182, 183). Bu prosopografya bilgisi doğrultusunda Aulus Afranius'un anıtı, MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısında dikilmiş olmalıdır.

GAIUS SCRIBONIUS CURIO

Kaunos Apollon Kutsal Alanı'nda Protogenes Eksedrası'nın *euthynteria* bloklarına doğu kenardan yanaşık durumda başka bir eksedranın kalıntıları bulunmaktadır. Bu eksedranın temeli üzerinde birkaç bloğu *in situ* olarak korunmuş ve diğer tüm blokları ise yakın çevresindeki Bizans Dönemi yapılarında duvar malzemesi olarak kullanılmıştır (Fig. 9). Eksedra yarım yuvarlak formu ve iki kabuklu tipte inşa edilmiştir¹¹. Eksedranın sırtlık bloklarının birinin üzerindeki Hellence yazıttan Gaius Scribonius Curio'nun Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğünü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığını ve bronz bir heykel ile onurlandırıldığını öğrenmekteyiz. Yazıtta onurlandırmanın gerekçesi olarak, onurlandırılan şahsın aynı isimdeki babası Gaius Scribonius Curio'nun Kaunos Kenti'ne yönelik yapmış olduğu hayırseverlikler gösterilir (Marek, 2006, s. 290, 291, No. 107).

¹¹ Oturma banklı sırtlıklı tip olarak gruplandırılan eksedralarda, heykel kaidelerinin taşıdığı sırtlık kısmı ön ve arkada iki bloktan oluştuğu için iki kabuklu eksedra tipi olarak adlandırılmaktadır. Bkz. von Thüngen, 1994, s. 9, 10 ve 89.

Figür 9
Gaius Scribonius Curio

Yine aynı eksedraya ait diğer bir blok üzerindeki Hellence yazıtta ise *Monetalis* Gaius Memmius'un (MRR III Suppl.142) kızı ve aynı zamanda oğul Gaius Scribonius Curio'nun karısı Memmia'nın, Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığı ve bronz bir heykel ile onurlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu yazıtta da onurlandırmanın gerekçesi olarak, baba Gaius Scribonius Curio'nun Kaunos Halk Meclisi'ne yönelik yapmış olduğu hayırseverlikler gösterilir (Marek, 2006, s. 291, 292, No. 108). Özellikle Scribonii Ailesi ile ilgili verilerin yetersiz oluşu yazıtta geçen baba ve oğlun prosopografik tanımlamasını zorlaştırmaktadır. Baba Gaius Scribonius Curio'nun MÖ 76 yılı *consullerinden* biri olduğu söylenebilir, oğul Gaius Scribonius Curio ise *provincia Asia*'da MÖ 55-52 yıllarında *quaestor* olarak görev yapmıştır (Transier, 1985, s. 101-104 ve 153 No. 52 ve 53; MRR III Suppl. 186; Kajava, 1990, s. 99-100, Catal. 19)¹². Sonuç olarak, MÖ 76 yılı *consullerinden* Gaius Scribonius Curio'nun oğlu MÖ 55-52 yıllarında *Asia*'da *quaestor* olan Gaius Scribonius Curio ve onun eşi Memmia'nın, olasılıkla aile fertlerinin bronzdan heykellerini taşıyan bir eksedra ile Apollon Kutsal Alanı'nın merkezinde onurlandırıldığını söyleyebiliriz. Eksedrada, baba Gaius Scribonius Curio'nun da bir heykelle onurlandırılmış olması kuvvetle muhtemeldir.

LUCIUS CANINIUS GALLUS

Apollon Kutsal Alanı'nın güneybatı kenarında Bizans Dönemi yapılarında duvar malzemesi olarak kullanılmış durumda iki dikdörtgen formu heykel kaidesi tespit edilmiştir. Kaidelerden biri Caninius Gallus'un heykeline aittir. (Fig. 10). Kaide üzerindeki Hellence yazıttan, kentin hayırseveri (*euergetes*), kurtarıcısı (*soter*) ve hamisi (*patronus*) olarak tanımlanan *praetor designatus* (*strategos apodedeigmenos*) ve *praefectus classis* (*eparkhos stolou*) Lucius Caninius

¹² C. Scribonius Curio ile ilgili daha detaylı bilgi için bkz. Kienast-Hallof, 1999, s. 213.

Gallus'un Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğünü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığını ve bronz bir heykel ile onurlandırıldığını öğrenmekteyiz. Onurlandırmanın gerekçesi olarak Lucius Caninius Gallus'un erdemi ve Halk Meclisi'ne karşı daima sahip olduğu iyi niyeti gösterilmiştir (Marek, 2006, s. 293-294 Nr. 109). Caninius Gallus'un *praefectus classis* (Roma donanması komutanı) görevi nedeniyle bu onurlandırma olasılıkla MÖ 41 yılında gerçekleştirilmiş olmalıdır. *Praefectus classis*, Roma Cumhuriyet Dönemi'nde, özellikle de MÖ 42 yılından itibaren ikinci *Triumviratus Dönemi* ile birlikte kullanılmaya başlanmış ve MS erken 2. yüzyıla kadar kullanılmış bir ünvan olarak karşımıza çıkmaktadır (Saddington, 1991, s. 299-305; RPC I, 284-286 Nr. 1462-1470). Caninius Gallus aynı zamanda MÖ 40 yılı *praetoru* ve MÖ 37 yılı *consülü* olarak da görev yapmıştır (PIR2 C 389; Münzer, 1899, s. 1477).

Figür 10
Lucius Caninius Gallus

MARCUS BARBATIUS POLLIO

Apollon Kutsal Alanı'nın güneybatı kenarında Lucius Caninius Gallus'un heykel kaidesinin yanında Bizans Dönemi yapılarında duvar malzemesi olarak kullanılan diğer heykel kaidesi ise Marcus Barbatius Pollio'nun heykeline aittir. Kaide, tek basamaklı, ince uzun dikdörtgen bir plana sahiptir (Fig. 11) ve basamaklı heykel kaidesi tipinin Kaunos'taki bilinen tek örneğidir. Kaide üzerindeki Hellence yazıtta kent hamisi (*patronus*) ve hayırseveri (*euergetes*) olarak tanımlanan, *quaestor* (*tamias*), *propraetor* (*antistrategos*) ve *aedilis designatus* (*agoranomos apodedeigmenos*) Marcus Barbatius Pollio'nun Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığı ve bronz bir heykel ile onurlandırıldığı belirtilmektedir. (Marek, 2006, s. 294, 295 Nr. 110). Marcus Barbatius Pollio yazıtta geçen *propraetor* görevini *provincia Asia*'da

MÖ 42 yılında Marcus Antonius yönetimi altında yürütmektedir (Marek, 2006, s. 294). MÖ 41 yılına tarihlenen Marcus Antonius ve Marcus Barbatius Pollio'nun adına basılmış *Aureus* ve *Denarius*lar bu tarihi desteklemektedir (Crawford, 1974, s. 525-526 Nr. 517, Pl. LXII). Barbatius Pollio'nun Kaunos'ta onurlandırılması *quaestor* olduğu MÖ 41 yılında gerçekleştirilmiş olmalıdır. Yazıtta geçen *aedilis designatus* ifadesi doğrultusunda, bir sonraki yıl *aedilis* olarak görev yapmıştır (Marek, 2006, s. 295).

Figür 11
Marcus Barbatius Pollio

GAIUS FONTEIUS CAPITO

Kaunos'ta stoa yakınlarında bulunan ve oldukça yıpranmış ve birçok kenarı kırık blok (Fig. 12) üzerindeki yazıtta atalarından beri kentin hayırseveri (*euergetes*) ve hamisi (*patronus*) olarak tanımlanan *legatus pro praetore* (*presbeutes kai antistrategos*) Gaius [Fontei] us Capito'nun Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğü altın bir çelenk ile taçlandırıldığı ifade edilmektedir (Marek, 2006, s. 295, 296, Nr. 111). C. Fonteius Capito'nun yazıtta "atalarından beri kentin hayırseveri (*euergetes*) ve hamisi (*patronus*)" olarak tanımlanmış olması, ailenin birden çok nesildir Kaunos ile ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

Gaius Fonteius Capito özellikle Roma'nın doğu bölgelerinden sorumlu görevleri olan bir *legatus pro praetore*dir. Gaius Fonteius Capito, Marcus Antonius'un yakın çevresindedir ve MÖ 33 yılı *consullerinden* birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Hor. Sat. I. 5, 32-34; Marek, 2006, s. 296 dn. 573). C. Fonteius Capito MÖ 43 yılında *provincia Asia quaestoru* olarak görev yaptığı dönemde M. Appuleius'un (adı bilinmeyen) kızı ile evlidir ki, bu dönemde *quaestor* ve karısının birer heykel ile Ephesos'ta onurlandırıldığı bilinmektedir (Tuchelt, 1979, s. 142).

Figür 12
Gaius Fonteius Capito

C. Fonteius Capito ile ilgili bazı veriler özellikle Marcus Antonius Dönemi içinde Roma'nın doğu faaliyetleri içinde yer aldığını işaret etmektedir. Özellikle MÖ 37 yılında kendisine, Kleopatra tarafından Suriye'de bir görev verildiği (Plut. Ant. 36,2), Kos adasında MÖ 39/33 yılında Lex Fonteianın oluşturulmasında görev yaptığı ve yine Marcus Antonius'un bir temsilcisi olarak doğudaki bir işin görevlisi olduğu gibi bilgilere ulaşılmaktadır (Crawford, 1996, s. 497- 506, Nr. 36). Ayrıca Fonteius Capito'ya atfedilen sikkeler de bulunmaktadır (Bahrfeldt, 1905, s. 25, 26.). Prosopografya bilgileri doğrultusunda, Kaunos yazıtı, Marek tarafından Geç Cumhuriyet Dönemi'ne tarihlenmiştir.

Marcus Barbatius Pollio, Lucius Caninius Gallus ve Gaius Fonteius Capito'nun heykel kaidelerinin birbirlerine yakın bir konumda bulunması, bu üç kaidenin de aynı dönem içinde ve tek bir amaç için dikildiğini gösteren önemli bir arkeolojik kanıttır.¹³

PLAUTIUS

Kaunos'ta, Apollon Kutsal Alanı'nın batı kesiminde tespit edilen bir diğer heykel kaidesi Romalı yönetici Plautius'un heykeline aittir (Fig. 13). Kaide kenarlarındaki kırıklardan dolayı tamamı okunamayan Hellence yazıttan kent hamisi (*patronus*) ve hayırseveri (*euergetes*) olarak tanımlanan *proconsul* (*anthy[patos]*) Plautius'un Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından onurlandırıldığı anlaşılmaktadır (Marek, 2006, s. 298-299 Nr. 114). Yazıtta tamamlanmış *proconsul* (*anthy[patos]*) ifadesi, *provincia Asia*'da *proconsul* olarak görev yapan Plautius adında bir magistratın, bu görevi sırasında Kaunos'ta onurlandırıldığına işaret etmektedir. Fakat bu dönemde *provincia Asia proconsulü* olarak Plautius adını (*nomen gentilicium*) taşıyan iki şahıs karşımıza çıkmaktadır: Marcus Plautius Silvanus (PIR2 P 478) ve Tiberius Plautius Silvanus Aelianus (PIR2 P 480). Her iki Plautius da *provincia Asia*'da *proconsul* olarak görev

Figür 13
Plautius

yapmıştır (Marek, 2006, s. 298). Ayrıca Marcus Plautius Silvanus'un MÖ 2 yılı *consulü* olduğu, Augustus'un sadık bir adamı olarak Asia Valisi olarak görev yaptığı, ama daha öncesinde Halikarnassos, Sardeis ve Ephesos ile ilişkili konulara bakan bir *consul* olarak görev aldığı ifade edilmektedir (PIR2 P 478). MS 4-5 yıllarında ise *provincia Asia*'da *proconsul* olarak görev yapmıştır (PIR2 P 478). Tiberius Plautius Silvanus Aelianus ile ilgili olarak ise MS 45 yılı *consulü* olduğu, Ephesos'ta onurlandırıldığı ama daha çok *provincia Hispania* ve *provincia Moesia* ile ilgilendiği bilgilerine ulaşılmaktadır. *Provincia Asia*'da *proconsul* olarak görev yaptığı dönem ise MS 55-56 yıllarıdır. (PIR2 P 480). Kaunos'ta onurlandırılan *proconsul* Plautius'un yukarıda bahsedilen iki magistrattan hangisi olduğu belirlenmemektedir, bu nedenle yazıt Marek tarafından MS 1. yüzyıla tarihlenmiştir. Bununla birlikte, MÖ 2 yılında *consul* olan ve Karia kentleriyle de yakın ilişki içinde bulunduğu bilinen Marcus Plautius Silvanus'un, MS 4-5 yıllarında *provincia Asia*'da *proconsul* olarak görev yaptığı sırada Kaunos'ta onurlandırılmış olması muhtemeldir. Diğer taraftan kaide üzerindeki izler, kaidenin ikincil bir kullanımına veya bitirilmeden yarım bırakıldığı düşüncesini de akla getirmektedir. Fakat kaidenin bu ikincil kullanım durumunun, Plautius öncesi veya sonrası olduğu açık değildir.

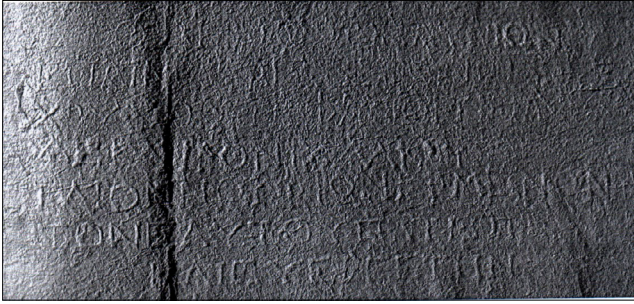
GAIUS FUFIVS GEMINUS

Gaius Fufius Geminus'a ait bronzdan bir heykeli taşıyan silindirik gövdeli heykel kaidesi Kaunos'ta stoanın yakınında tespit edilmiştir (Çörtük, 2012, s. 185-193) (Fig. 14). Kaide üzerindeki Hellence yazıttan kent hamisi (*patronus*) ve hayırseveri (*euergetes*) olarak tanımlanan Gaius Fufius Geminus'un Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğünü altın bir çelenk ile taçlandırıldığı ve bronz bir heykel ile onurlandırıldığı öğrenmekteyiz (Bean, 1954, s. 91 Nr. 27; SEG XIV 645; Marek, 2006, s. 297, 298, Nr. 113).

¹³ Barbatius Pollio, Caninius Gallus ve Fonteius Capito'nun bronz heykellerinin taşındığı bu üçlü anıt grubunun yapılma amacı ve bu kişilerin Kaunos'ta aynı anda farklı farklı anıtlarla onurlandırılmasının nedeni aşağıda, değerlendirme bölümünde detaylı olarak verilmiştir.

Figür 14

Gaius Fufius Geminus (Marek, 2006, s. 297)

Gaius Fufius Geminus MÖ 35 yılında Octavianus'un Pannonia'da bir generali ve aynı ismi taşıyan oğlu ise MÖ 2 yılı *consul suffectus* ve MS 29 yılı *consulü* olarak bilinmektedir (PIR3 F 508-511; Bean, 1954, s. 91, Nr. 27; Cass. Dio II 38, 1-3). Kaide üzerindeki yazıtta Gaius Fufius Geminus'un görev ve sıfatlarıyla ilgili herhangi bir ifadenin geçmemesi düşündürücüdür. Baba Gaius Fufius Geminus'un Pannonia'da *legatus* olarak görev yaptığı MÖ 35 yıllarında Kaunos'ta onurlandırılması düşük bir ihtimaldir, zira Pannonia, Kaunos'a oldukça uzak bir bölgede, bugün batı Macaristan'da bulunan bir Roma eyaletidir. Kaunos'taki onurlandırılma için oğul Gaius Fufius Geminus'un *consul* olarak görev yaptığı MS 29 yılı önerilebilir fakat yazıtta *consul* ifadesinin geçmiyor olması bu hususta güvenilir bir değerlendirme yapmayı olanaksız kılmaktadır. Bu nedenle yazıt, Marek tarafından MÖ 1. yüzyıl – MS 1. yüzyıla tarihlenmiştir.

PLAUTIA

Romalı bir magistratın karısı olan Plautia'ya ait, üst düzlemi üzerindeki ayak izlerinden bronzdan bir heykelin taşındığı dikdörtgen formlu heykel kaidesi Apollon Kutsal Alanı'nın güneydoğu köşesindeki düzlükte yüzeyde tespit edilmiştir (Bean, 1953, s. 32, Nr. 14) (Fig. 15). Kaidenin ön yüzündeki Hellence yazıttan Aulus'un kızı, *proconsul* görevinin 5. yılında bulunan Publius Petronius'un karısı olan Plautia'nın Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğünü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığını ve bronzdan bir heykel ile onurlandırıldığını öğrenmekteyiz (Bean, 1954, s. 91-92 Nr. 28; SEG XIV 646; J. - L. Robert, 1956, Nr. 274c; AE 1957, Nr. 165; Marek, 2006, s. 299 Nr. 115). Plautia'nın kocası olan Publius Petronius MS 19 yılında *consul suffectus*, MS 29 yılında da *provincia Asia*'nın *proconsulü* olmuştur ve bu görevinde 6 yıl kalmıştır (Thomasson, 1984, s. 211, 26. Asia, Nr. 35). Yazıtta geçen Publius Petronius'un görevindeki 5. yılında olduğu bilgisi heykel kaidesinin için güvenilir bir tarihlendirme olanağı sağlamaktadır; MS 29 yılında *proconsul* olduğunu bildiğimiz Publius Petronius'un görevinin 5. yılı da MS 33/34 yılına denk gelmektedir. *Proconsul* Publius Petronius ismi Kaunos'ta sadece karısı için inşa edilen anıt üzerinde geçmektedir.

Figür 15

Plautia

Bu bağlamda bir *proconsulün* onurlandırılmayıp, karısının onurlandırılması oldukça garip bir durumdur. Dolayısıyla Plautia'nın ve *proconsul* Publius Petronius'un yan yana duran birer heykelle onurlandırıldığını düşünmek yanlış olmayacaktır. Çünkü Plautia'nın heykel kaidesinin arka ve sol kenarının çevresinin *anathyrosis* ile çevrelenmesi ve orta kesimlerinin kaba bir şekilde bırakılması heykel kaidesinin bağımsız olarak kullanılmadığını göstermektedir. Kaidenin kaba bırakılan bu kenarlarının karşısına başka blokların geldiğini ve yapısal nitelikte bir anıta ait kaide olabileceğini göstermektedir. Bu anıt kapsamındaki diğer heykel kaidesi, Plautia'nın kocası *proconsul* Publius Petronius'un heykelini taşıyan kaide olmalıdır.

Diğer taraftan Plautia'nın heykel kaidesinde geçen "Aulus'un kızı Plautia" ifadesindeki Aulus ismi Kaunos'ta bilinen başka bir Romalıyı işaret etmektedir. Kaunos'ta şimdiye kadar Aulus Afranius'un heykel kaidesi dışında hiçbir yerde Aulus isminin geçtiği bir yazıt henüz tespit edilmemiştir. Plautia'nın heykel kaidesinin MS 33/34 yılına, Aulus Afranius'un heykel kaidesinin de MÖ 1. yüzyılın ortalarına tarihlenmesi doğrultusunda, Plautia'nın babasının, Kaunos'ta onurlandırılmış Aulus Afranius olması olasılık dahilindedir.

GNAEUS AVIDIUS CELER RUTILIUS LUPUS FISCILIUS FIRMUS

Vespasianus ismi, Kaunos Liman Agorası'nda inşa edilmiş bir anıtın üst yapı elemanı parçası olan arşitrav bloğu üzerinde geçmektedir (Fig. 16). Blok, Çeşme Binası'nın önünden geçen yol düzlemi üzerinde 1970 yılı kazılarında açığa çıkartılmıştır (Ögün, 1972, s. 196). Blok üzerindeki Hellence yazıttan, beş kez imparator olarak selamlanmış Caesar Vespasianus'a [... Kaunosluların Halk Meclisi (*demos*) tarafından], Rutilius Lupus Fiscilius (?) [aracılığı ile] adandığı anlaşılmaktadır (Marek, 2006, s. 304 Nr. 123).

Figür 16

Gnaeus Avidius Celer Rutilius Lupus Fiscilius Firmus

Yazıt, Vespasianus'un "beş kez imparator olarak selamlanmış" tanımlaması doğrultusunda MS 70 yılına tarihlenmektedir. Yazıtta geçen ve isim sırası tam olarak bilinmeyen Rutilius Lupus Fiscilius ismi ile ilgili değişik varyasyonlar da bulunmaktadır. Bunlardan biri Principatus Dönemi'ne tarihlenen ve Lucius Rutilius adını içeren bir mezar yazıtıdır. Bu yazıt, Kaunos Nekropolü'nde F grubu olarak adlandırılan kaya mezarlarından bir oda mezarın kapısının üstünde bulunmaktadır. Yazıtta, "Pamphylos'un kızı, Lucius Rutilius'un karısı Zenias, elveda" ifadesi geçmektedir (Roos, 1968, s. 161 Nr. 4, Fig. 17b; J.-L. Robert, 1969, Nr. 545; Roos, 1972, s. 93; J.-L. Robert, 1973, Nr. 446; Marek, 2006, s. 356 Nr. 179b)¹⁴. Ayrıca MS 28 yılında praetor ve MS 31 yılında senatör olarak görev yapmış Q. Fiscili(us) ismi de bilinmektedir (PIR3 F 167; MRR III Suppl., 91). Fiscilius adının (*nomen gentilicium*) İmparator Vespasianus Dönemi'nde MS 70-72 yıllarında *provincia Lycia et Pamphylia*'da *legatus* olarak görev yapan Cn. Avidius Celer Fiscillinus Firmus ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir (Eck, 1982, s. 291-294; Rémy, 1989, s. 287, 288 Nr. 233; Salomies, 1993, s. 119 vdd.)¹⁵. 2012 yılında *Via Sebaste* üzerine yapılan yüzey araştırmasında tespit edilen Döşeme Vespasianus Anıtı bu düşünceye son noktayı koymuştur (Adak-Wilson, 2012, s. 1-40). Vespasianus anıtı üzerindeki yazıttan yola çıkarak (Adak-Wilson, 2012, s. 8-11), Kaunos'ta tespit edilen arşitrav bloğu üzerindeki yazıtında geçen Rutilius Lupus Fiscilius isminin, *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *legatusu* olan Cn. Avidius Celer Rutilius Lupus Fiscilius Firmus olduğunu söyleyebiliriz.

MARCUS LUSCIUS OCREA

Marcus Luscius Ocrea'nın Kaunos'ta onurlandırıldığını, kazı evi taş eserler deposunda bulunan silindirik formlu bir heykel kaidesi parçası üzerindeki Hellence yazıttan anlamaktayız (Fig. 17). Yazıtta, kent kurtarıcısı (*soter*) ve hamisi (*patronus*) olarak tanımlanan *tribunus militum* Marcus Luscius [...]'nın, övüldüğü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığı görülmektedir (Marek, 2006, s. 308, 309 Nr. 129. Marcus Luscius için bkz. AE 1981, Nr. 829; Balland, 1981, s. 129-132, Nr. 49).

¹⁴ Rutilius Lupus ismi için ayrıca bkz. PIR² R 249-254.

¹⁵ Marek bu olasılığın çok kuvvetli olduğunu da ayrıca vurgulamaktadır. Bkz. Marek, 2006, s. 304.

Figür 17

Marcus Luscius Ocrea

Marcus Luscius Ocrea ile ilgili veriler de oldukça kısıtlıdır. C. Luscius Ocrea isminden yaşlı bir *senator* olarak Cicero bahsetmektedir (Cic. *Q. Rosc.* 14. 43). Diğer taraftan MS 74-76 yılları arasında *provincia Lycia et Pamphylia*'da *legatus pro praetore* olarak görev yapmış Lucius Luscius Ocrea ismini bilmekteyiz (Rémy, 1989, s. 288, 289 Nr. 234). Lucius Luscius, Marcus Luscius'un oğludur (Balland, 1981, s. 129-132, Nr. 49). Roma İmparatoru Vespasianus Dönemi'nde Letoon'da *provincia Lycia et Pamphylia*'da *legatus pro praetore* olarak görev yaptığı dönemde bir heykel ile onurlandırılan oğul Lucius Luscius Ocrea, özellikle bölge için önemli görev ve yetkilere sahiptir.

TIBERIUS CLAUDIUS CLEMENS

Bir başka Romalı Senatör Tiberius Claudius Clemens'in, Kaunos'ta bir heykel ile onurlandırıldığını görmekteyiz. Heykel kaidesi, Aphrodite Euploia Kutsal Odası'nın girişinin güney karşısında, stoa stylobatına paralel *in situ* olarak tespit edilmiştir (Öğün, 1980, s. 62, 63; Öğün, 1983, s. 251, Fig. 1) (Fig. 18). Heykel kaidesi üzerindeki Hellence yazıtta, *Praefectus fabrum*, *üç kez praefectus cohortis*, iki kez *tribunus militum legionis*, *praefectus alae*, *provincia Corsica*'da *procurator Augustorum*, Mısır'da Idioslogos'un *procuratoru* olan Tiberius Claudius Clemens'in Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından onurlandırıldığı ifade edilmektedir (Marek, 1993, s. 93-94; SEG XLIV 891; Marek, 2006, s. 304-305 Nr. 124). Yazıt, Marek tarafından MS 1. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir.

İmparator Vespasianus tarafından *provincia Corsica*'ya *procurator* olarak atanan Tiberius Claudius Clemens, burada MS 77-79 yılları arasında görev yapmıştır (Tac. *Hist.* II. 16; Zucca, 1996, s. 129, 130). *provincia Corsica Procuratorluğu*, Tiberius Claudius Clemens'in en önemli görevi olarak ifade edilir (Marek, 2006, s. 305).

Figür 18
Tiberius Claudius Clemens

Ayrıca yazıttan Tiberius Cladius Clemens'in *praefectus fabrum*, üç kez *praefectus cohortis*¹⁶ ve iki kez *tribunus militum legionis*¹⁷ olarak görev yaptığını da öğrenmekteyiz (Marek, 2006, s. 304, 305 Nr. 124). Tiberius Cladius Clemens ismini MS 86 yılında Mısır'da Thebes'te bulunan bir yazıtta da görmekteyiz. Burada ordu görevinde bulunan bir Cladius Clemens ismi geçmektedir (Devijver, 1976, s. 248; Pflaum, 1960-1962, s. 113 Nr. 48). Fakat bu kişinin Kaunos'ta onurlandırılan kişi olma ihtimali oldukça zayıftır.

Kaunos'ta onurlandırılmış Claudia Festa isimli kadın, büyük bir olasılıkla Tiberius Cladius Clemens'in kızıdır. Tiberius Cladius Clemens ve kızı Claudia Festa'nın Kaunos kenti ile nasıl bir ilişki içinde olduğu tam anlamıyla bilinmemektedir, fakat heykel kaidesinin agoranın önemli bir noktasında, Aphrodite Euploia kutsal odasının girişinin önüne konulması, Tiberius Cladius Clemens'in Kaunos için önemli bir hizmette bulunduğuna işaret ediyor olabilir.

CLAUDIA FESTA

Kaunos'ta Tiberius Claudius Clemens ile bağlantılı bir kişinin daha onurlandırıldığını görüyoruz. Stoda tespit edilen bu heykel kaidesi Tiberius Claudius Clemens'in kızı Claudia Festa'nın heykelini taşımaktaydı (Bean, 1954, s. 95 Nr. 35) (Fig. 19). Kaide üzerindeki oldukça yıpranmış olan Hellence yazıttan, hayırsever (*euergetes*) olarak tanımlanan Claudia Festa'nın

Figür 19.
Claudia Festa

Augustus'ların *procuratoru* olan Claudius Clemens'in kızı, [.....] Clemens'in annesi olduğu anlaşılmaktadır (Bean, 1954, s. 95 Nr. 35; SEG XIV 654; Marek, 2006, s. 306 Nr. 125). Claudia Festa'nın babası Claudius Clemens, Kaunos'ta onurlandırılmış Tiberius Claudius Clemens olmalıdır. Baba ve kızı, olasılıkla aynı yerde, ayrı ayrı heykellerle Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından onurlandırılmıştır.

CALPURNIA PAULA

Kaunos'ta onurlandırılan bir başka Romalı magistrat yakını da Calpurnia Paula'dır. Onurlandırma bloğu, Çeşme Binası'nın hemen doğusundaki Bizans Dönemi duvarında şipoliyen duvar bloğu olarak kullanılmıştır (Fig. 20). Bloğun heykel taşıyan bir kaideye ait olabileceği ile ilgili üst düzlemde herhangi bir ayak izi bulunmamaktadır. Bu yüzden bir onurlandırma yapısına ait bir blok olmalıdır. Blok üzerindeki Hellence yazıttan kentin hayırseveri (*euergetes*) eyalet valisi (*dikaiodotos*) Gaius Caristianus Fronto'nun karısı, [.....] Longus'un ise kızı olan [.....] Calpurnia Paula'nın Kaunosluların Halk Meclisi (*demos*) ve Danışma Meclisi (*boule*) tarafından onurlandırıldığı anlaşılmaktadır (Marek, 2006, s. 307, Nr. 126). Calpurnia Paula'nın Kaunos'ta onurlandırılma nedeni, olasılıkla Gaius Caristianus Fronto'nun karısı olmasıdır. Gaius Caristianus Fronto, Pisidia'daki Antiokheialı tanınmış bir ailenin üyesi olup Vespasianus (MS 69-79) ve Titus (MS 79-81) Dönemi'nde senatoda görev yapmış bir kişidir ve daha sonra MS yaklaşık 81-83 yıllarında da *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *legatusu* olmuştur (Eck, 1982, s. 305,306; Rémy, 1989, s. 62-64 Nr. 48; Christol vd. 2001, s. 1-20; Christol-Drew-Bear, 2002, s. 279; SEG XXXIX 1388). Calpurnia Paula da, Kaunos'ta, Gaius Caristianus Fronto'nun *provincia Lycia et Pamphylia legatusu* olduğu MS yaklaşık 81-83 yıllarında onurlandırılmış olmalıdır. Calpurnia Paula'yı onurlandıran yazıt, *provincia Lycia et Pamphylia* yöneticileri ve onların akrabalarının da Kaunos'ta onurlandırıldığını gösteren diğer bir örnektir.

¹⁶ Bu ünvanı karşılaştırmak için bkz. Pflaum, 1960-1962, s. 793-794 Nr. 310.

¹⁷ Bu ünvanı karşılaştırmak için bkz. Pflaum, 1960-1962, s. 715-717 Nr. 268.

Figür 20
Calpurnia Paula

IULIA POLLA

Kaunos'ta bir Romalı magistratın akrabası olarak onurlandırılan kişiler arasında Iulia Polla da bulunmaktadır. Iulia Polla'yı onurlandıran yazıtı taşıyan blok, yarım yuvarlak formlu postamentli tip bir eksedranın sırtlık kısmına ait parçasıdır (von Thüngen, 1994, s. 125-127) (Fig. 21). Sırtlık bloğu üzerindeki ayak izlerinden bronzdan bir heykel taşıdığı anlaşılmaktadır. Blok üzerindeki Hellence yazıttan eyalet valisi (*dikaiodotos*) Iulius Quadratus'un kız kardeşi Iulia Polla'nın Kaunos Danışma (*boule*) ve Halk Meclisi (*demios*) tarafından onurlandırıldığını öğrenmekteyiz (Bean, 1954, s. 92, 93, Nr. 29; SEG XIV 648; J.-L. Robert, 1956, Nr. 274c; Habicht, 1958, s. 317; J.-L. Robert, 1959, Nr. 402; Marek, 2006, s. 311, Nr. 134). Kaunos Danışma Meclisi (*boule*) ve Halk Meclisi (*demios*) tarafından bir eksedra ile onurlandırılan Iulia Polla'nın, *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *legatusu* olarak MS 90-93 yılları arasında görev yapan C. Antius Aulus Iulius Quadratus'un kız kardeşidir¹⁸. Iulius Quadratus özellikle Lykia'da yönetici olarak önemli görevlerde bulunmuştur. Iulia Polla'nın adı, Ephesos ve Pergamon'da bulunan yazıtlarda da anılmaktadır (Ippel, 1912, s. 299, Nr. 25; Engelmann ve ark., 1980, Nr. 980, Nr. 989a; Meriç ve ark., 1982, Nr. 3034; Dessau, 1906, s. 1022, Nr. 8819a).

¹⁸ Iulius Quadratus'un görevleri için bkz. Rémy, 1989, s. 64-67, Nr. 49.

Figür 21
Iulia Polla

Kaunos Danışma Meclisi (*boule*) ve Halk Meclisi (*demios*), bu yöneticinin kız kardeşini bir eksedra bloğu tarafından taşınan bir heykel ile onurlandırmıştır. Iulia Polla anıtının bir eksedra parçası olması- diğer parçaları bilinmemekle birlikte- eksedranın eksik diğer bloklarında Iulius Quadratus'un ve diğer aile fertlerinin birer heykelle onurlandırılmış olabileceğini düşünmek yanlış olmayacaktır. Yarım yuvarlak formlu postamentli tipdeki eksedralar, - iyi korunmuş benzer örnekler doğrultusunda- 5 adet bronzdan yapılmış heykel taşıyacak şekilde inşa edilirler. Bu bağlamda eksedra üzerindeki heykellerden biri ailenin kızı Iulia Polla'nın, diğerleri ise baba C. Antius Aulus Iulius Quadratus'un ve diğer aile fertlerinin olmalıdır.

LUCIUS IULIUS

Bugün Kaunos taş eserler deposunda koruma altında olan ve stoa yakınlarında bulunan bir blok parçası üzerindeki Hellence yazıt, diğer bir Romalı magistratın da Kaunos'ta onurlandırıldığını göstermektedir (Fig. 22). Oldukça yıpranmış durumda olan ve büyük bir kısmı kayıp olan bloğun üzerindeki Hellence yazıt fragman durumdadır ve Chr. Marek tarafından *exempli gratia* bir tamamlama önerilmiştir. Bu öneriye göre yazıt, *legatus pro praetore (presbeutes kai antistrategos)* L. Iulius Marinus'un oğlu olan Lucius Iulius'un, Halk Meclisi (*demios*) tarafından övülmesini, altın bir çelenk ile taçlandırılmasını ve bronz bir heykel ile onurlandırılmasını içermektedir (Marek, 2006, s. 311, 312, Nr. 135)¹⁹. Yazıtta anılan ve literatürde L. Iulius Marinus Caecilius Simplex olarak da geçen Marinus ismi ile ilgili olarak özellikle Lykia kentlerinde bulunan yazıtlar önemli bilgiler sunmaktadır. Bu yazıtlardan birinden Lucius Iulius Marinus'un, Traianus (MS 98-117) Dönemi'nde *provincia Lycia et Pamphylia*'da *legatus pro praetore* olarak görev yaptığını öğrenmekteyiz.²⁰

¹⁹ Yazıtta sadece Iulius ismi okunabilmektedir.

²⁰ L. Iulius Marinus'un *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *legatus pro praetoresi* olması ile ilgili olarak Letoon'da bulunan yazıt (Balland, 1981, s. 132-136 Nr. 50) ve Traianus Dönemi'ne

Figür 22
Lucius Iulius

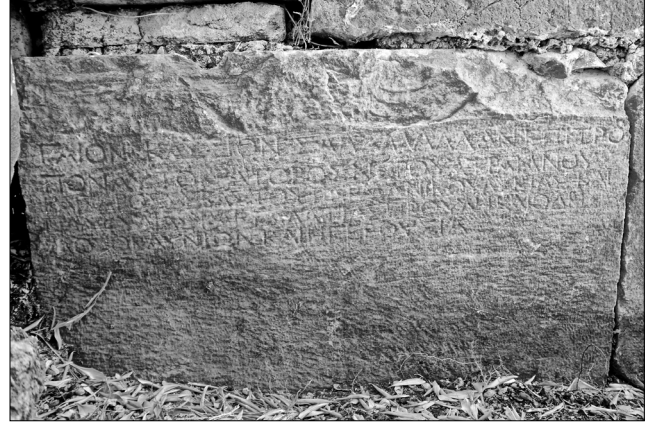
Dolayısıyla bu yazıtlar, L. Iulius Marinus'un oğlunun Kaunos'ta neden onurlandırıldığının sebebini kısmen açıklar niteliktedir. Çünkü Kaunos'ta, yoğun bir şekilde *provincia Lycia et Pamphylia* yönetici ve aile mensuplarının onurlandırıldığını görmekteyiz. Bu yüzden MS 98-99 yılında *provincia Lycia et Pamphylia*'da *legatus pro praetore* olarak görev yapmış L. Iulius Marinus'un oğlu da Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından onurlandırılmıştır. Bu doğrultuda, L. Iulius Marinus'un, oğlu Lucius Iulius'un ve belki diğer aile fertlerinin de birer heykelinin olduğu bir anıt grubu ile onurlandırılmış olmaları ihtimal dahilindedir.

GAIUS CASSIUS SALAMALAS

Korinth Tapınağı'nın yer aldığı terasın kuzey ucunda şipoliyen malzeme olarak kullanılmış blok üzerindeki onurlandırma yazıtı, kentteki onurlandırılmış diğer bir Romalı magistrat olan Gaius Cassius Salamalas'ın adını içermektedir (Fig. 23). Kaunos, 1840 yılında Rd. Hoskyn tarafından ilk kez bu blok üzerindeki yazıt ile lokalize edildiğinden, bu blok kent tarihi için farklı bir öneme de sahiptir (Hoskyn, 1842, s. 158, No. 1). Blok üzerindeki Hellence yazıtta, Kaunos Danışma Meclisi (*boule*), Halk Meclisi (*demos*) ve *gerousia* tarafından İmparator Nerva Traianus Caesar Augustus Germanicus'un *provincia Lycia et Pamphylia* ve *provincia Galatia procuratoru (epitropos)* Gaius Cassius Salamalas'ı onurlandırdığı görülmektedir (Marek, 2006, s. 310, Nr. 133).

tarihlenen Lydai'de bulunan başka bir yazıt önemli bilgiler sunmaktadır (Roos, 1969, s. 75, 76). Ayrıca L. Iulius Marinus ile ilgili olarak Tlos'ta (IGR III 554; TAM II 567) ve Balbura'da da (IGR III 470) yazıtlar bulunmuştur (Roos, 1969, s. 75, 76). L. Iulius Marinus'un görev ve yetkileri ile ilgili ayrıca bkz. Rémy, 1989, s. 67-69, 291, Nr. 50; PIR² I 408)

Figür 23
Gaius Cassius Salamalas

Gaius Cassius Salamalas'ın *provincia Lycia et Pamphylia procuratoru* olarak MS 98-102 yıllarında görev yaptığı bilinmektedir (Pflaum, 1960-1962, s. III, 1075 ve 1125)²¹. Gaius Cassius Salamalas'ın bu görevi ile ilgili Kaunos'ta tespit edilen bu blok dışında herhangi bir yazıt bilinmemektedir. Kaunos yine *provincia Lycia et Pamphylia* yöneticilerini onurlandırılma geleneğini Gaius Cassius Salamalas'ı da onurlandırarak devam ettirmiştir.

POMPEIUS FALCO

Pompeius Falco'un anıtına ait yazıtlı blok, stoanın batı kısa kenarının güneydoğusunda stoaya paralel bir şekilde tespit edilmiştir. Blok, dikdörtgen formu oturma banklı postamentli tip olarak adlandırılan eksedra tipolojisine uygun bir eksedranın parçasıdır (Von Thüngen, 1994, s. 22)²² (Fig. 24). Üzerine bir heykel kaidesinin oturduğu dikdörtgen bloktaki Hellence yazıtta, bu anıtın Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından Quintus Roscius Coelius Murena Pompeius Falco'ya adandığını öğrenmekteyiz. (Marek, 2000, s. 88-93; Marek, 2006, s. 312-315, Nr. 136). Pompeius Falco'nun kariyerinde üstlendiği görev ve memuriyetleri içeren yazıtta Falco'nun adı *dativus casus*'ta geçmektedir.

Falco, Roma İmparatorluk Dönemi'nin en önemli senatörlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (PIR2 P 602). Falco, senatörlük kariyerine İmparator Domitianus Dönemi'nde (MS 81-96) *decemviri stlitibus iudicandist üyesi* olarak başlamıştır ve daha sonrada *legio X. Gemina*'da *tribunus militum* görevini alabilmek için *Roma'dan ayrılmıştır* (Marek, 2006, s. 314).

²¹ Fakat B. Rémy'nin yayınında, MS 98-102 tarihleri arasında *provincia Lycia et Pamphylia* yöneticisi olarak C. Trebonius Proculus Mettius Modestus'un ismi geçmektedir. Bkz. Rémy, 1989, s. 419.

²² Pompeius Falco eksedarası iki bloktan oluşmaktadır: Üstte bronz heykelin oturduğu blok ve bu bloğun oturduğu profilsiz düz blok. Blokların ön cephelerindeki yazıtlar birbirlerinin devamı şeklindedir.

Falco, Roma'ya *quaestor* olarak dönmüş ve MS 97 yılında İmparator Nerva Dönemi'nde *tribunus plebis*, yaklaşık 2 yıl sonra da *praetor* olmuştur (Stein, 1940, s. 64 dn. 3; Birley, 1981, s. 98 dn. 17). Pompeius Falco MS 101-102 yıllarında *legio V. Macedonica*'nın ilk *tribunus militum*u olarak görev yapmıştır. Bu noktada MS 101 yılı, İmparator Traianus tarafından Tuna Nehri'nin kuzeyindeki Dacia Krallığı'na yönelik Dacia Savaşı yıllarına denk gelmektedir (Barbulescu, 1987, s. 16-19; Matei-Popescu, 2010, s. 47). Yaklaşık MS 103-105 yılları arasında Pompeius Falco'nun *provincia Lycia et Pamphylia*'da *legatus* olduğu ile ilgili bilgileri Rhodiapolis'ten Opramoas yazıtlarından öğrenmekteyiz²³. MS 106 yılında Pompeius Falco *legio X. Fretensis*'te *legatus* olarak görevlendirilmiştir (PIR2 P 602). MS 109 yılında kutsal işler kurulu (*quindecimviri sacris faciundis*) kadrosuna atanmıştır. İmparator Traianus yönetiminin sonlarında *tribunus militum* olarak görev yaptığı eski lejyonu *legio V. Macedonica*'nın bulunduğu eyalete geri döner. Hemen sonrasında da İmparator Hadrianus'un hakimiyeti altındaki Britannia *legatusluğunu* üstlenmiştir ve sonunda *provincia Asia proconsulü* olmuştur (Marek, 2006, s. 315).

MS 103-105 yılları arasında *provincia Lycia et Pamphylia legatusu* olarak görev yaptığı dönem içinde, Pompeius Falco için Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından bir eksedra yaptırılmıştır.

Figür 24
Pompeius Falco

²³ Provincia Lycia et Pamphylia yöneticileri için bkz. Rémy, 1989, s. 293-295, Nr. 239, 419. Rhodiapolis'ten Opramoas yazıtları da Pompeius Falco'nun MS 103-105 yılları arasında *provincia Lycia et Pamphylia legatusu* olduğunu desteklemektedir. TAM II.1, 327-350, Nr. 905; Kokkinia, 2000, s. 17 ve 108.

GAIUS CALESTRIUS TIRO

Gaius Calestrius Tiro'nun Liman Agorası'nda *in situ* olarak tespit edilen anıtı, biri oldukça büyük boyutlu (yaklaşık 2,76 metre boyunda) bronzdan bir heykelin taşındığı taç bloğu, diğeri ise taç bloğunun oturduğu yazıtlı bloktan oluşmaktadır (Çörtük, 2012, s. 153-167) (Fig. 25). Kaidenin Hellence yazıtından Gaius Calestrius Tiro'nun Kaunos Danışma Meclisi (*boule*), Halk Meclisi (*demos*) tarafından onurlandırıldığı anlaşılmaktadır. Blok üzerindeki yazıtta geçen bazı ifadeler Tiro için çeşitli yorumlar yapmayı sağlamaktadır. Özellikle *provincia Baetica*'nin *proconsulü*, ifadesi Genç Plinius'un yakın arkadaşı olarak bilinen *provincia Baetica*'nin MS 107 yılı *proconsulü* Calestrius Tiro'yu akla getirmektedir (Syme, 1969, s. 357). Chr. Marek'de Kaunos'ta onurlandırılan Calestrius Tiro'nun Genç Plinius'un arkadaşı olan Tiro'nun olduğunu ve aynı zamanda *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *proconsulü* olarak görev yaptığı dönemin de MS 108-113 yılları arasında olması gerektiğini ifade etmektedir (Marek, 2014, s. 711,712). Ayrıca yazıtta Gaius Calestrius Tiro'nun İmparator Traianus Dönemi'nde *provincia Lycia et Pamphylia*'da *legatus Augusti pro praetore* olarak aldığı görev ilk sırada verilmiştir (Marek, 2011, s. 59). Gaius Calestrius Tiro'nun bu görevi, Traianus'un yazıtta belirtilen Dacicus ünvanı dolayısıyla MS 102 yılı sonbaharı sonrası ile MS 117 yılı arasında gerçekleşmiş olmalıdır. Bu bağlamda Gaius Calestrius Tiro'nun MS 108-113 yılları arasında *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *proconsulü* olarak görev yaptığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Calestrius Tiro ismini taşıyan iki Romalı magistrat daha karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri tam adıyla Titus Calestrius Tiro Iulius Maternus'tur. *provincia Lycia et Pamphylia* içinde bulunan iki ve Kilikia'da bulunan diğer iki yazıttan elde edilen veriler ışığında Titus Calestrius Tiro Iulius Maternus'un MS 135-138 yılları arasında *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *proconsulü* olarak görev yaptığı önerilmektedir (Rémy, 1989, s. 301, 302, Nr. 247). Bir diğer Calestrius Tiro ise MS 114-116 yıllarında *provincia Cilicia*'nın *legatus pro praetoresi* ve MS 122 yılında da *consul suffectus* olan T. Calestrius Tiro Orbius Speratus'un oğludur (Rémy, 1989, s. 301, 302, Nr. 247). Açıklığa kavuşturulamayan nokta ise bu üç Calestrius Tiro'nun akrabalık ilişkisidir. Fakat Kaunos'ta onurlandırılan Tiro'nun en yaşlı olan kişi olduğu ortadadır. Dolayısıyla "Gaius Calestrius Tiro'nun, baba oğul olan T. Calestrius Tiro Orbius Speratus ve Titus Calestrius Tiro Iulius Maternus ile akrabalık ilişkisi neydi? - Speratus'un baba adı bilinmediği için- amcaları veya kuzenleri olabilir mi?" sorusunun yanıtı bugün için bilinmezliğini korumaktadır.

Figür 25
Gaius Calestrius Tiro

Figür 26
Quintus Cascellius Geminus

QUINTUS CASCELLIUS GEMINUS

Kaunos'ta onurlandırılan bir diğer önemli Romalı magistrat Quintus Cascellius Geminus'tur. Geminus'un heykelini taşıyan silindirik gövdeli heykel kaidesi, Apollon Kutsal Alanı ile Teras Tapınağı arasında stoanın kuzeydoğu arkasında *in situ* olarak durmaktadır (Fig. 26). Kaide üzerindeki Hellence yazıtta kentin hayırseveri (*euergetes*), kurtarıcısı (*soter*) ve hamisi (*patronus*) olarak tanımlanan Quintus Cascellius Geminus'un, Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından övüldüğü, altın bir çelenk ile taçlandırıldığı ve bronz bir heykel ile onurlandırıldığı ifade edilmektedir (Bean, 1954, s. 93 Nr. 30; J. - L. Robert, 1956, Nr. 274 c; SEG XIV 647; Marek, 2006, s. 302 Nr. 120). Quintus Cascellius Geminus ismini Ephesos'ta tespit edilen ve MS 120 yılına tarihlenen bir isim listesinde görmekteyiz (Knibbe, 1972–1975, s. 46-48, no. 14; SEG XXVI, 1248; Engelmann vd. 1980, Nr. 904). Quintus Cascellius Geminus'un *legio VIII. Augustae*'da *tribunus militum* olarak ve ayrıca *quaestor*, *praetor* ve *provincia Sicilia*'da *proconsul*

olarak da çeşitli görevlerde bulunduğunu bilmekteyiz (PIR² C 457, 458).²⁴ Quintus Cascellius Geminus'un *legio VIII. Augustae*'de *tribunus militum* olarak görev yaptığı dönem kesin olarak bilinmemesine karşı Ephesos'taki isim listesinin MS 120 yıllarına tarihlenmesi en azından İmparator Hadrianus Dönemi'nin başlarında bu görevde bulunduğunu düşündürmektedir. Yine Ephesos'ta bulunan ve İmparator Hadrianus'un parasal bir anlaşmazlığın çözümü için *gerousiaya* gönderdiği bir mektupta da Quintus Cascellius Geminus'un isminin geçmesi de Hadrianus Dönemi'ni destekler niteliktedir (Curtius, 1870, s. 187, 178, 181 No. 1; I. Ephesos V, Nr. 1486). Quintus Cascellius Geminus'un Kaunos'ta tespit edilen heykel kaidesinin ne amaçla dikildiği tam olarak bilinmemektedir.

²⁴ Legio VIII. Augustae'nin MÖ 30 yıllarındaki konumu bilinmemesine karşın daha sonraki dönemlerde Pannonia'da konuşlandığını, özellikle bu lejyonun MS 58 yılından önce Pannonia ile Moesia arasında bir bölgeye taşındığını görmekteyiz (Parker, 1985, s. 132, 268). Legio VIII. Augustae uzun bir süre bu bölgede bulunmuştur ve hatta Roma'nın MS 166 yılında başlayan ve MS 180'de son bulan Germeiler üzerine yaptığı seferlerde Markoman Savaşları olarak adlandırılan mücadeleler sırasında önemli rol oynamıştır (Parker, 1985, s. 165).

Tablo 1

Kaunos'ta Onurlandırılan Romalılara Ait Anıtların Kronolojik Sırası / *The Chronological List of Monuments Belonging to Romans Honored in Caunus*

ADI	GÖREVİ	GÖREV YERİ	TARİHİ	ANITI
1. Titus Caecilius	Consul L. Caecilius Metellus Calvus'un torunu	-	MÖ 2. yüzyılın son dörtlüğü ile MÖ erken 1. yüzyıl arası	Heykel Kaidesi
2. Lucius Licinius Murena	Asia Valisi	Provincia Asia	MÖ 83-81	Atlı Heykel Kaidesi
3. Gaius Licinius Murena	Legatus	Provincia Asia	MÖ 83-81	Heykel Kaidesi
4. Aulus Terentius Varro (?)	-	-	MÖ 83-81	Heykel Kaidesi
5. Publius Cornelius Sulla	Proconsul/Asia valisi	Provincia Asia	MÖ 65 yılı öncesi (MÖ 67)	Heykel Kaidesi
6. Aulus Afranius	Consul Lucius Afranius'un Kardeşi	-	MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı (MÖ 61)	Heykel Kaidesi
7. Gaius Scribonius Curio	Quaestor	Provincia Asia	MÖ 55-52	Eksedra
8. Lucius Caninius Gallus	Praetor designatus ve Praefectus classis	Provincia Asia	MÖ 41	Heykel Kaidesi
9. Marcus Barbatius Pollio	Quaestor pro praetore	Provincia Asia	MÖ 41	Heykel Kaidesi
10. Gaius Fonteius Capito	Legatus pro praetore	Provincia Asia / Kos	MÖ 39	Heykel Kaidesi
11. Plautius	Consul	Provincia Asia	MS 4-5	Heykel Kaidesi
12. Gaius Fufius Geminus	Consul	-	MS 29	Heykel Kaidesi
13. Plautia	Proconsul Publius Petronius'un Karısı	Provincia Asia	MS 33-34	Heykel Kaidesi
14. Gnaeus Avidius Celer Rutilius Lupus Fiscilius Firmus	Legatus	Provincia Lycia et Pamphylia	MS 72	Anıt/Arşitrav Bloğu
15. Marcus Luscius Ocrea	Legatus pro praetore Lucius Luscius Ocrea'nın babası	Provincia Lycia et Pamphylia	MS 74-76	Heykel Kaidesi
16. Tiberius Claudius Clemens	Procurator	Provincia Corsica	MS 77-79	Heykel Kaidesi
17. Claudia Festa	Procurator Tiberius Claudius Clemens'in kızı	-	MS 77-79	Heykel Kaidesi
18. Calpurnia Paula	Legatus Gaius Caristianus Fronto'nun karısı	Provincia Lycia et Pamphylia	MS 81-83	Blok
19. Iulia Polla	Legatus C. Antius Aulus Iulius Quadratus'un kızı	Provincia Lycia et Pamphylia	MS 90-93	Eksedra
20. Lucius Iulius	Legatus pro praetore L. Iulius Marinus'un oğlu	Provincia Lycia et Pamphylia	MS 98-99	Blok
21. Gaius Cassius Salamalas	Procurator	Provincia Lycia et Pamphylia	MS 98-102	Blok
22. Pompeius Falco	Legatus	Provincia Lycia et Pamphylia	MS 103-105	Eksedra
23. Gaius Calestrius Tiro	Proconsul	Provincia Lycia et Pamphylia	MS 108-113	Heykel Kaidesi
24. Quintus Cascellius Geminus	Tribunus militum, Proconsul	Provincia Sicilia	MS 120	Heykel Kaidesi

DEĞERLENDİRME

1966 yılında başlayan Kaunos Antik kenti kazı ve araştırmalarında, MÖ 4. yüzyıl başı ile MS 2. yüzyıl sonları aralığında farklı tiplerde inşa edilmiş birçok anıt ve anıt parçası tespit edilmiştir. Krallar, komutanlar, imparatorlar, Romalı senatörler ve diğer magistratların, çeşitli tiplerde anıtlarla onurlandırıldığını görmekteyiz. Bu onurlandırma anıtları ağırlıklı olarak Liman Agorası ve çevresine dikilmişlerdir. Kaunos tarihi için de önem taşıyan bu kişilerin hepsinin kentte onurlandırılmasının temelinde, varılan anlaşmalara saygı, karşılıklı iyi niyet ve şahsi ilişkiler, sığınma ve korunma gibi ilkeleri ihtiva eden diplomatik girişimler bulunmaktadır. Kaunos'ta bu üst düzey yöneticilerin büyük bir çoğunluğu bir kaide üzerinde heykelin taşındığı anıt ile onurlandırılmışlardır. Bu kişilerin onurlandırılmasında, anıtın işlevinden ziyade heykeline ve dolayısıyla onurlandırılan kişiye odaklı bir üslup tercih edilmiştir. Bu yüzden kentte heykel kaidelerinin sayısı bu kadar çoktur. Onurlandırma olgusunun özünde, öne çıkan bir olay, bir ilişki ve bir jest karşısında, o kişiyi bir anıt ile onurlandırarak bir tepki verilmesi ve bu durumun heykel aracılığı ile zaman içinde uzun süre yaşatılma isteği gibi birçok farklı neden olabilir (Ma, 2013, s. 15-24). Onurlandırma anıtlarındaki bir diğer önemli ve kalıcılığı sağlayan unsur ise taşıdıkları yazıtlardır. Anıtlar ile verilmek istenen ana mesaj, onurlandırılan kişi veya kişilerin, bu anıt ve heykeli yaptırnan kişiler için önemli olduğu olgusudur. Temelde bu onurlandırma anıtlarının hem toplumsal hem de kamusal niteliğe sahip olmaları nedeniyle, hepsi politiktir. Onurlandırma anıtlarının kent tarihinin aydınlatılması konusundaki desteği de oldukça önemlidir. Onurlandırma anıtları, taşıdıkları yazıtta "onurlandırma nedeni" açık bir şekilde verilmemiş olsa bile, onurlandırılan kişinin görev ve yetkileri ile kentin siyasal tarihi için bazı çıkarımlar yapmaya da destek olmaktadır.

Bugüne kadar tespit edilen anıtlar ışığında, kentte en çok onurlandırılan ve anıtı dikilen magistratlar, Romalı senatörler ve onların yakınlarıdır. Bugün için kayıt altına alınmış en erken Romalı senatöre ait anıt MÖ 142 yılı *consullerinden* L. Caecilius Metellus Calvus'un torunu Titus Caecilius'a ait heykel kaidesidir. Titus Caecilius, MÖ 2. Yüzyılın son dördüğü ile MÖ erken 1. Yüzyıl arasında Kaunos'ta onurlandırılmıştır. Burada sadece L. Caecilius Metellus Calvus'un, Roma'nın, Mısır, Rhodos, Pergamon ve Suriye gibi Roma'nın doğu müttefikleriyle olan ilişkilerden sorumlu bir görevinin olduğunu biliyoruz (MRR I, 481). Özellikle Titus Caecilius'un onurlandırıldığı MÖ 2. yüzyıl sonlarında Kaunos henüz Roma'nın *provincia Asia*'ya dahil bir kent değildir. Bu bağlamda Roma Cumhuriyet Dönemi *consul*ünün torununun Kaunos'ta onurlandırılmasını, kentin Rhodos kontrolünden kurtulup bağımsız bir kent olduğu MÖ 2. yüzyılda meydana gelen olaylar zinciri ile ilişkilendirebiliriz. Rhodos, Roma'nın sadık bir

müttefikidir ve Kaunos, dolayısıyla da Karia Bölgesi üzerindeki hakimiyetinin resmi olarak kayıt altına alındığı belge de MÖ 188 yılında imzalanan Apameia Barışları'dır (Liv. XXXVIII 38). Artık Karia'da yeni bir dönem başlamıştır. Apameia Barışları'yla, hemen hemen iç Karia'nın tamamını kapsayacak şekilde, kuzeyde Maiandros'a kadar olan topraklar Rhodos'un yönetimi altına verilmiştir (Polyb. XXI 46. 8; Polyb. XXI 24. 6-15; Polyb. XXI 46. 2-12; Liv. XXXVII 55. 5-7; Liv. XXXVIII, 39. 7, 8). Dolayısıyla MÖ 188 yılı sonrasında artık Kaunos, Rhodos kontrolündeki bir kenttir. MÖ 170'li yıllarda Rhodos'un sertleşen ve baskıcı yönetimine dayanamayan kentler ve bölgeler ayaklanmaya başlamışlardır. Önce Lykialılar MÖ 177 yılında ayaklanarak bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır (Polyb. XXV 4. 1-10; Polyb. XXV 5. 1-5; Polyb. XXV 6. 1; Liv. XLI 6. 8-12). MÖ 167'de de Kaunos ve Mylasa kentlerinin öncülüğünde Karia ayaklanmıştır (Polyb. XXX 5. 11 ve 13-15; Liv. XLV 25. 11-13)²⁵. Karia kentlerinin Rhodos'a karşı ayaklanması sonrasında MÖ 168/167 yılında Makedonia Kralı Perseus'u mağlup eden Roma, Rhodos'un müttefikliğinden şüphe de duyarak bu duruma kayıtsız kalmamış ve MÖ 167 yılında Roma Senatosu, MÖ 188 yılında Rhodos'a verilen Karia ve Lykia topraklarını geri alarak, bu iki bölgeyi özgür ve bağımsız ilan ederek, Roma koruması altına alındığı kararını vermiştir (Polyb. XXX 5. 11-13; Liv. XLV 25. 11). Bu karar MÖ 167 yılı itibarıyla Kaunos artık özgür bir kenttir. Kaunos'un bu özgürlük dönemi Roma'nın MÖ 129 yılında şekillenen *provincia Asia* sonrasında da devam etmiştir. Bu bağlamda özgürlüğünün devamı ve en büyük korkuları Rhodos'a bağlanmak olan Kaunos, Roma *senatusu* ile olan ilişkilerini daha hızlı ve etkin şekilde sürdürebilmek, istek ve şikayetlerini etkili bir şekilde dile getirmek için Cumhuriyet Dönemi'nin kuvvetli bürokratlarından Caecilius Metellus ailesinin fertlerinden Titus Caecilius'u hami (*patronus*)²⁶ olarak seçerek çözüme yoluna gitmiş olmalıydır.

MÖ 133 yılında Pergamon kralı III. Attalos'un topraklarını vasiyet olarak Roma'ya bırakması ve bu süreç sonrasında Karia'nın, Maiandros'un güneyinde kalan bir kısmı, - idari olarak kontrole sahip olmak adına- MÖ 129 yılının başlarında yapılan düzenlemeye göre Roma'nın *provincia Asia* idaresine bağlanmıştır (Strab. XII, 4, 2). MÖ 129 yılında, kurulan *provincia Asia*'nın sınırları, Phrygia, Mysia, Lydia ile Karia'nın bir kısmını kapsayacak şekildedir.

²⁵ Karia ayaklanma ordusu ile Rhodos ordusu arasında Kuzey Karia'da Orthosia kenti yakınlarındaki MÖ 167 yılında yapılan savaş, bu ayaklanmanın Rhodos hakimiyetindeki toprakların neredeyse tamamına yayıldığıнын bir göstergesidir. Bkz. Polyb. XXX. 5. 15.

²⁶ Hamilik (*patronus*) kavramı ile ilgili olarak bkz. Karahan, 2020, s. 529, 530.

Küçük Asya'da MÖ 2. yüzyılın sonlarında başlayan ve MÖ 1. yüzyılın ortalarına kadar devam eden mücadeleler ve politik girişimler dikkati çekmektedir. Batı Anadolu'nun Roma'nın *provincia Asia* olarak şekillenmesiyle birlikte MÖ 123 yılında yürürlüğe giren vergi sistemi ve yeni kazanılan bu topraklardan Roma'nın sürekli para kazanma isteği bölge kentleri ve eyalet vatandaşları arasında gerilimlere yol açmıştır²⁷. Roma'nın bu baskıcı politikası ve dahası Küçük Asya'daki topraklarına sürekli yeni yerler katarak genişlemesi, çevre Hellenistik krallıklarda ve eyalet vatandaşlarında huzursuzluğu arttırmıştır. Sonunda MÖ 89 yılında Pontos Kralı VI. Mithradates Eupator'un bütün *provincia Asia*'yı zapt etme girişimi ile başlayan büyük ayaklanma, yine MÖ 63 yılında VI. Mithradates'in ölümü ile sona ermiştir²⁸. I. Mithradates Savaşı sonunda Sulla tarafından gerçekleştirilen bölgesel yapılanma çalışmasıyla Karia'nın ancak MÖ 85/84 yılında - dönem dönem *provincia Asia* sınırları genişleyip daralsa da- *provincia Asia*'ya dahil edildiği ifade edilmektedir (Marek, 1988, s. 285, 286. Ayrıca bkz. Vitale, 2022, s. 239 dn. 16)²⁹. MÖ 84-81 yıllarında Sulla tarafından *provincia Asia*'nın başına Lucius Licinius Murena getirilmiştir ve ilk olarak, MÖ 83 yılında Kappadokia ve Pontos'a girerek Komana kentini yağmalamıştır (Cic. *Phil.* II, 33, 34). Murena, MÖ 83 yılındaki bu seferleri sayesinde "imperator" ünvanını almıştır (Bernhardt, 1972, s. 124)³⁰. MÖ 82 yılında ise Murena, Mithradates'e yenilince, Sulla tarafından MÖ 81 yılında Roma'ya geri çağırılmıştır (Cic. *Mur.* 12; App. *Mith.* 64-66). Özellikle de MÖ 84-81 yıllarında *provincia Asia* Valisi olan Lucius Licinius Murena'nın Kaunos'ta onurlandırılmasının nedenini dönemin siyasal yaşamı açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Özellikle bu dönemde Aristonikos ayaklanması ve Mithradates Savaşları'ndan sonra Batı ve Güney Küçük Asya halklarının Roma'ya karşı daha dikkatli davrandıklarını görmekteyiz.

Çünkü Romalı yöneticiler hakimiyeti altındaki yerleşimlerdeki yerel yönetimlere hiçbir taviz tanımadan, bu yerleri baskı altında tutmuşlardır. Mithradates Savaşları sırasında Anadolu'daki Romalıların katledilmesinde Kaunoslular, Mithradates ile birlik olup şehir surlarının dışında kentte yaşayan bütün Romalıları öldürmüştür (App. *Mith.* 23 (89)). Bu durum üzerine Romalıların, Mithradates'i birinci savaşta yenmelerinden sonra Kaunos bağımsızlığını kaybetmiş ve Sulla tarafından ceza olarak Rhodos'un idaresine verilmiştir (Cic. *Q. fr.* 1, 1, 30; Bernhardt, 1971, s. 142 A. 262; Bernhardt, 1972, s. 126). Dolayısıyla Murena anıtı grubu, birinci Mithradates Savaşları'ndan sonra Romalıları'a karşı tutumlarından zararlı çıkan ve Rhodos'un baskıcı politikasından bunalan Kaunos'un güçlü Romalıları ile tekrar iyi ilişkiler kurmak amacıyla yapılmış olmalıdır. Ayrıca Murena'nın özellikle atlı bir heykel ile onurlandırılması da Kaunos'un o dönemdeki durumunun çok zor olduğunun göstergesidir. Çünkü her dönem at, yüksek statünün göstergesi olmuştur ve Murena at sırtında daha da yüksekte tasvir edilerek iki kat yüceltilmiş şekilde görülmektedir³¹.

Murena'nın korsanlarla mücadelesi ve başarıları da, - gelirinin büyük bir kısmını limanlarından sağlayan Kaunos için - burada bir atlı heykel ile şerefliendirilmesinin dolaylı bir sebebi olmalıdır. Anıt grubu içinde, merkezde bronzdan atlı bir heykel ile onurlandırılan Lucius Licinius Murena'nın sağında yine bronzdan bir heykel ile onurlandırılan küçük oğlu Gaius Licinius Murena yer almaktadır. Kaunos Liman Agorası'ndaki bu üçlü heykel grubu içinde Gallia Transalpina'da MÖ 64/63 yılında *legatus* olarak görev yapmış olan Gaius Licinius Murena'nın heykelinin bulunması alışılmadık bir durumdur (Cic. *Mur.* 11, 12; Münzer, 1926b, s. 444; MRR II, 170)³². Ayrıca Lucius Licinius Murena'nın Asia seferi sırasında onun komutasında çalışan büyük oğlu Lucius'un yerine, bu sefere katılmayan küçük oğlu Gaius'un heykelinin dikilmesinin amacı pek açık değildir³³. Fakat Kaunos'ta kente hizmet etmedikleri halde, kente hizmette bulunmuş olan Romalıların akrabalarını onurlandıran heykellerin dikilmesi kent için sıra dışı bir uygulama değildir. Murena'nın korsanlarla mücadelesi sırasında oğlu Gaius Licinius Murena'nın bu görevi üslenen ve başarıyla yerine getiren kişi olabileceği ve dolayısıyla bu görevi ile Kaunos için yarar sağladığından kentin kurtarıcısı (*soter*) ve hayırseveri (*euergetes*) olarak onurlandırıldığı yorumu da yapılabilir.

²⁷ Provincia Asia vergi sistemi için bkz. Marek, 2010, s. 325-329.

²⁸ VI. Mithradates Eupator'un ölümü ile ilgili olarak bkz. Marek, 2010, s. 362.

²⁹ Özellikle MÖ 1. yüzyılda *provincia Asia* kentleri için Dalaman Çayı'na (Indos nehri) kadar olan konumları, -bu noktadan itibaren Lykia Birliği'nin sınırları başladığı için-belirsiz durumdadır. Marek, 2006, s. 100. MÖ 63 yılı sonrasında Roma'nın Provincia Asia'da toprak düzenlemesinin ilki Pompeius tarafından yapılmış olsa da Augustus tarafından ortaya konulan yeni sisteme göre MÖ 27 yılında tekrar teşkil edilmiştir. Pompeius'un yeni düzeni için bkz. Marek, 2010, s. 364-370; Augustus eyalet sistemi için bkz. Marek, 2010, s. 391-414.

³⁰ Lucius Licinius Murena anıtının batıya bakan ön cephesi üzerindeki yazıtın üçüncü satırında "imperator" ünvanının Hellence ἀρχηγός sözcüğü ile karşılanması, Latince ve Hellence deyimler arasında bir fark gözetmeksizin, her iki dildeki kelimenin birbirlerinin yerine kullanılması ile açıklanmaktadır (Combès, 1966, s. 101; Bernhardt, 1972, s. 125). Bu sözcük, Principatus Dönemi yöneticisi olan "imperator" ünvanından farklı olarak ordunun başında emir verme yetkisine sahip (imperare/imperium) bir komutanı tanımlamaktadır.

³¹ Özellikle Hellenistik Dönem atlı heykel kaideleri için bkz. Siedentopf, 1968, s. 12-72.

³² Gaius Licinius Murena'nın MÖ 59 yılında da aedilis olarak görev yaptığı bilinmektedir (MRR II, 189). Aedilisler, Roma'da kamu binalarının bakım ve onarımı ile kamu festivallerinin düzenlenmesini sağlayan kişilerdir ve kamusal düzenlemelerde büyük bir güce sahiptir (Sarıtaş, 2019, s. 111).

³³ Lucius Licinius Murena'nın büyük oğlu Lucius ile ilgili olarak bkz. Münzer, 1926a, s. 446, 447.

Murena anıt grubu içinde Lucius Licinius Murena'nın solundaki, bugün silindirik gövdesi kayıp olan kaide ile ilgili çeşitli yorumlar yapmak mümkündür. R. Bernhardt silindirik gövdesi kayıp olan heykel kaidesinin Lucius Licinius Murena'nın büyük oğlu olan Lucius'a ait olabileceğini vurgulamaktadır (Bernhardt, 1972, s. 121). Lucius Licinius Murena'nın Asya seferi sırasında büyük oğlu Lucius'un onun komutasında görev yapması R. Bernhardt'ın bu düşüncesini kuvvetlendirmektedir (Münzer, 1926a, s. 446, 447). Fakat Aulus Terentius Varro'nun, Murena'nın *legatusu* olarak görev yapması (Marek, 1988, s. 306 dn. 83), Murena gibi *proksenos* ve *euergetes* ünvanlarını taşıması ve MÖ 85/ 84 yıllarında Sulla'nın yönetimi altında Küçük Asya'da görev yapan valiler olan Lucullus, Lentulus ve Murena'dan başka Varro'nun da isminin geçmesi gibi bazı görev ve bilgiler, bu kaidenin Varro'ya ait olabileceğini desteklemektedir (SIG II, Nr. 745; Marek, 1988, s. 305). Burada vali görevindeki Murena ile birlikte, daha sonraki selefi olacak Varro'nun heykelinin dikilmesi kent için daha mantıklı bir davranış olacaktır. Sonuçta Murena'nın sağ tarafına aile mensubu (küçük oğlu) birinin heykeli dikilerek aileden iki kişi onurlandırılmıştır. Murena Ailesi'ne mensup üçüncü bir kişiye gerek duyulmamış olmalıdır. Diğer yandan, Varro'nun heykelinin dikilerek onurlandırılmış olması, Murena'nın valiliğinden sonraki bir dönemde Kaunos'un tekrar Rhodos'a bağlanmaması için önceden yapılmış politik bir davranış olarak da ele alınabilir.

Mithradates Savaşlarındaki tutumlarından dolayı Sulla tarafından Rhodos'un idaresine verilen Kaunos'un, bu durumdan kurtulma çabası içinde MÖ 84-81 yılları *provincia Asia* valisi Lucius Licinius Murena'yı onurlandırmaları pek işe yaramamış olmalıdır ki, Kaunoslular MÖ 67 yılı *Asia* valisi olan Publius Cornelius Sulla'yı da onurlandırmaktan geri kalmamışlardır. Dönemin *provincia Asia* Valisi Sulla için dikilen heykel kaidesi, Rhodos'un yönetiminden kurtulmak isteyen Kaunos'un, Romalılar ile iyi ilişkiler kurmak amacıyla yapılmış başka bir denemesi olmalıdır. Fakat Sulla'nın onurlandırılması da bu durumu pek değiştirmemiş gibi gözükmektedir, çünkü Roma'nın MÖ 61 yılı *consullerinden* Lucius Afranius'un erkek kardeşi Aulus Afranius'un Kaunos'ta onurlandırılması, kentin bu dönemde hala daha Rhodos'un idaresinin bir parçası olması ile açıklanabilir. Kaunos'un ancak MÖ 60 yıllarında Rhodos'un idaresinden kurtulup tekrar bağımsız bir kent olduğunu Plinius'tan öğrenmekteyiz (Plin. Nat. 5, 28). Fakat bu bağımsızlık ifadesi Kaunos'un sadece Rhodos yönetiminden kurtulduğu şeklinde yorumlanmalı, kentin Roma'nın *provincia Asia*'nın bir parçası olmadığı anlamına da gelmemelidir. Ayrıca Kaunos'un MÖ 60 yıllarında tekrar bağımsızlığına kavuşmasını MÖ 63 yılında ölen Lucius Licinius Murena da sağlamamıştır (Münzer, 1926a, s. 446).

Mithradates Savaşları sırasındaki tutumlarından dolayı Sulla tarafından nefret ettikleri Rhodos'un idaresine verildikleri MÖ 85/84 yılından, Rhodos hakimiyetinden kurtuldukları MÖ 60 yılı arasında (Plin. Nat. 5, 28; Bernhardt, 1971, s. 142 A. 262; Bernhardt, 1972, s. 126), Murena, Publius Cornelius Sulla ve Aulus Afranius'un Kaunos'ta onurlandırılmalarının tek açıklaması olabilir: Rhodos idaresinden kurtulma çabası. Hatta bu dönemde Kaunos'un Roma Senatosu'na bir elçi göndererek, vergilerini Rhodos'a değil de Roma'ya vermek istediklerini bildirmeleri de bu çabayı desteklemektedir (Marek, 1988, s. 285, 286). Rhodos hakimiyetinden kurtuldukları MÖ 60 yılı sonrasında Kaunos'un, *provincia Asia*'ya dahiliyetinin delilleri de yine çeşitli anıtlar ile desteklenmektedir. Bu bağlamda *Monetalis C.* Memmius'un kızı ve aynı zamanda MÖ 76 yılı *consülü C. Scribonius Curio*'nun karısı Memmia, MÖ 55-52 yıllarında *Asia*'da *quaestor* olan oğulları C. Scribonius Curio gibi Roma'nın, *quaestor*, *monatilis*, *consul* gibi birçok önemli görevlerini yürüten bir ailesinin Kaunos'ta onurlandırılması oldukça sıradanmış gibi durmaktadır. Fakat Scribonius ailesinin Kaunos'ta Apollon Kutsal Alanı'nın merkezinde eksedra gibi oldukça büyük ve kapsamlı bir anıt ile onurlandırılmasının amacı, MÖ 50'li yılların sonunda Kaunos'un Roma'nın *provincia Asia*'nın sorumluluğunda bir kent olduğu ile açıklanabilir. Cicero'nun MÖ 51 ya da 50 yılı valisi Quintus Minucius Thermus'a yazmış olduğu mektuplar Rhodos hakimiyetinin sona erdiğinin ve Kaunos'un *provincia Asia*'nın yetki alanı içinde olduğunun ispatıdır (Cic. Fam. XIII 56, 3). Dolayısıyla bu veri, Kaunos'un en azından bu tarihlerde Roma'nın *provincia Asia*'nın sorumluluğunda bir kent olduğunu göstermektedir. Scribonius ailesinin Kaunos'ta bu kadar gösterişli bir anıt ile onurlandırılma amacını da; artık parçası olduğu *provincia Asia* içinde devamlılık, Roma *senatusu* ile olan ilişkilerini daha hızlı ve etkin şekilde sürdürebilmek, yine kent ile ilgili istek ve şikayetlerini etkili bir şekilde dile getirmek şeklinde yorumlanabilir.

Kaunos'ta, onurlandırılan Barbatius Pollio, Caninius Gallus ve Fonteius Capito'nun görev ve yetkileri, onurlandırma nedenlerini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Barbatius Pollio, Caninius Gallus ve Fonteius Capito'nun, Octavianus, Marcus Antonius ve Marcus Aemilius Lepidus tarafından oluşturulan 2. triumvirlik Dönemi içerisinde Marcus Antonius'un adamları olarak MÖ 41 yılında Kaunos'a gelerek burada kaldıkları ve Kaunos Halk Meclisi (*demos*) tarafından onurlandırıldıkları bilinmektedir (Öğün ve ark., 2002, s. 24). *Özellikle bu kişilerin heykel kaidelerindeki yazıtlarda geçen çeşitli görevleri, onurlandırma nedenleriyle ilgili önemli ipuçları sunmaktadır.* Marcus Barbatius Pollio'nun, Marcus Antonius Dönemi'nde *provincia Asia*'da *quaestor pro praetore* olarak MÖ 41 yılında görev yaptığını bilmekteyiz (Syme, 1955,

s. 57). Barbatius Pollio'nun *quaestor pro praetor* görevinde bulunduğu dönemde Kaunos'ta bulunması ve burada onurlandırılmasının nedeni *quaestor* ünvanı ile ilişkili olmalıdır. *Quaestor*ların Roma'da devlet hazinesinden ve finansal işleri denetlemekten sorumlu, seçilmiş devlet memurları olduğunu biliyoruz. Yine bu üçlü gruptan Gaius Fonteius Capito, Marcus Antonius tarafından Roma'nın doğu bölgelerinden sorumlu görevlilerinden olan bir *legatus pro praetore*dir. Dolayısıyla Barbatius Pollio, Caninius Gallus ve Fonteius Capito'nun Kaunos'a gelme nedenleri, Marcus Antonius tarafından MÖ 41 yılında düzenlenen vergi toplama görevi ile ilişkili olmalıdır (Plut. *Ant.* 24, 3-5; App. *BC V*, 1-6; Magie, 1950, s. 427, 428). Bu vergileri toplamak için belli bölgelere, askerlerle korunan ve Marcus Antonius tarafından atanan özel görevliler gönderilmiştir (Cass. Dio XLVIII 24, 1). Dolayısıyla *quaestor* olarak Barbatius Pollio, *legatus pro praetore* olarak Fonteius Capito ve Marcus Antonius tarafından Roma'nın doğu bölgelerinden sorumlu görevlileri ve vergi toplama heyetini koruma ile görevli askeri komutanı *praefectus classis* (Roma donanması komutanı) olarak da Caninius Gallus Kaunos'a gelmişlerdir. Barbatius Pollio, Caninius Gallus ve Fonteius Capito'dan oluşan heyet, Kaunos için uygulanan vergilendirme işinde önemli bir düzenleme yapmış olmalıdır ki - veya yapınlar diye- bronz heykellerle onurlandırılmışlardır. Ayrıca hem Barbatius Pollio'nun heykel kaidesinde hem de Caninius Gallus'un heykel kaidesindeki ikincil kullanım izleri çabuk verilen bir karar ve hızlı gelişen bir durumun da göstergesidir. Vergi tahsil işlerinden sorumlu Barbatius Pollio, Caninius Gallus ve Fonteius Capito'ya hamilik (*patronus*) ve hayırseverlik (*euergetes*) büyük olasılıkla yüksek vergi toplamama, vergide talep edilen veya edilecek olan indirim ve düzenleme için minnettarlık olarak verilmiş olmalıdır.

Kaunos'un *provincia Asia*'nın bir parçası olduğu dönemde, Roma *consullerinin* Kaunos'ta onurlandırmaya devam edildiği görülmektedir. *Provincia Asia proconsulü* olan Plautius da Kaunos'ta onurlandırılan bir diğer Romalı senatördür. Marcus Plautius Silvanus'un MÖ 2 yılı *consulü* ve MS 4-5 yıllarında *provincia Asia*'da *proconsul* olarak görev yaptığı, ama daha öncesinde Halikarnassos, Sardeis, Ephesos ile ilişkili konulara bakan bir *consul* olarak görev aldığı bilgileri, neden Kaunos'ta onurlandırıldığı ile ilgili yorum yapabilmeyi sağlamaktadır. Karia kentleriyle de yakın ilişki içinde bulunduğu bilinen Marcus Plautius Silvanus'un, *proconsul* olarak görev yaptığı MS 4-5 yıllarında Kaunos'ta onurlandırılmış olması muhtemeldir. Bir başka Romalı, MÖ 35 yılında Octavianus'un Pannonia'da bir generali olan ve kendisi ile aynı adı taşıyan MS 29 yılı *consulü* oğlu Gaius Fufius Geminus'dur. Geminus'un Kaunos'ta onurlandırılması ancak MS 29 yılındaki *consul* görevi sırasında olması yüksek ihtimaldir.

Benzer bir durumu da MS 19 yılı *provincia Asia*'nın *consul suffectus* ve MS 29 yılı *proconsulü* olan Publius Petronius için de söyleyebiliriz. Publius Petronius'un karısı Plautia, Kaunos'ta onurlandırılmıştır, fakat bugün hala *proconsul* Publius Petronius'un heykelini taşıyan bir kaide tespit edilememiş olsa da karısı Plautia ile beraber onurlandırılmış olması yüksek ihtimaldir. MS 4-5 yılı *proconsullerinden* olan ve Karia kentleriyle de ilgilenen Marcus Plautius Silvanus'un ve Gaius Fufius Geminus'un kentin hamisi (*patronus*) olarak Roma senatusuna *provincia Asia*'nın bir kenti olan Kaunos'un istek ve şikayetlerinin bildirilmesi, ilişkilerin daha hızlı ve etkin şekilde sürdürülebilmesi, merkezi otoritenin verebileceği zararlardan korunmak için onurlandırılmış olabileceğini ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Kaunos'un siyasal yaşantısı içinde, MS 1. yüzyılın son çeyreği ile beraber kentte Roma'nın farklı bir yönetim alanının temsilcilerinin anıtları ile karşılaşmaktadır. MS 70'li yılların başlarıyla beraber özellikle *provincia Lycia et Pamphylia* *legatus*larının, *pro praetore*lerinin, *procurator*larının kentte onurlandırılmaya başladığını görmekteyiz. Cassius Dio tarafından, *provincia Lycia et Pamphylia*'nın ilk Roma İmparatoru Claudius tarafından teşkil edildiğinden bahsedilmekle birlikte (Cass. Dio LX 17, 3-4), bu durum Patara'da bulunan bir yazıtlı açıklığa kavuşmuştur (Eck, 2007, s. 197; Marek, 2010, s. 413). *Provincia Lycia et Pamphylia*'dan ziyade MS 43 yılında Roma İmparatoru Claudius Dönemi'nde Lykia Birliği şehirleri, *provincia Lycia*'ya dönüştürülmüştür (Marek, 2010, s. 413). Bu bağlamda "o dönem içinde *provincia Asia* şehirlerinden olan ve Lykia-Karia sınırında yer alan Kaunos da *provincia Lycia*'ya dahil edildi mi?" sorusu akla gelmektedir. Kaunos'un, İmparator Hadrianus Dönemi'nde Lykia Birliği'ne ve dolayısıyla da *provincia Lycia*'ya dahil olduğunu Liman Agorası'ndaki Çeşme Binası'nın duvarındaki Gümrük Nizamnamesi doğrulamaktadır (Marek, 2006, s. 176, Nr. 35 I). Lykia Birliği, Roma egemenliği altında da çalışmalarına devam ettiğinden kesin olmamakla birlikte Kaunos'un İmparator Hadrianus Dönemi'nden önce Lykia Birliği'nin bir üyesi olması gerektiği ve bu yüzden *provincia Lycia*'ya dahil edilmiş olduğu ile ilgili görüşler de bulunmaktadır (Marek, 2006, s. 101; Marek, 2011, s. 57-58). Aynı zamanda Kaunos'un Lykia yolunun sayısız istasyonlarından biri olduğunu da bilmekteyiz³⁴. Bu yol güzergahı üzerinde Lykia dışında, bir Pamphylia kenti olan Attaleia'nın, *provincia Asia*'dan yine bir sınır kenti olan Kibyra ile Laodikeia arasında bulunan başka bir kentin Lykia yolu istasyonlarından olduğu bilinmektedir (Şahin - Adak, 2007, s. 41). Bu bağlamda *provincia Asia*'nın bir kenti olan Kaunos'un da Lykia yolunun bir istasyonu olması,

³⁴ Lykia yolu ile ilgili olarak bkz. Mittenhuber 2009, 18. Kaunos'un bir Lykia istasyonu olduğu ile ilgili olarak bkz. Şahin - Adak, 2007, s. 39; Şahin, 2013, s. 32-37.

Lykia Birliği şehirlerinden biri olarak davranıldığı ve birlik şehirleri ile aynı statüde olduğu düşüncesini akla getirmektedir. Fakat bu durum bugün için tam kesinlik kazanmış değildir. Bu bilgiler doğrultusunda Kaunos'un, MS 43 yılında kurulan *provincia Lycia*'nın bir parçası olabileceğini destekleyen bugüne kadar herhangi bir *provincia Lycia* yöneticisine ait bir anıt henüz tespit edilmemiştir.

İmparator Vespasianus (MS 69-79), MS 43 yılında İmparator Claudius tarafından oluşturulan *provincia Lycia* ile MÖ yaklaşık 25/24'ten beri var olan *provincia Galatia*'nın bir parçası olan Pamphylia'yı birleştirerek tek bir eyalete dönüştürmüştür³⁵: *provincia Lycia et Pamphylia* (Özdizbay, 2020, s. 56-65; Adak-Wilson, 2012, s. 1 ve 2, dn. 3). Vespasianus'un, *provincia Lycia et Pamphylia* birleştirmesini MS 74 yıllarında yapmış olduğu ile ilgili görüşler ileri sürülse de (Adak-Wilson, 2012, s. 17, dn. 59), son veriler bu tarihin MS 70 yılında, imparatorun tahta çıkmasından hemen sonrasında yapılmış olduğunu desteklemektedir (Adak-Wilson, 2012, s. 17-22). Lykia ve Pamphylia'nın tek eyalet olarak MS 70 yılında birleştirilmesi kabul gören bir tarih olmakla birlikte, son yıllarda *provincia Lycia et Pamphylia*'nın ilk valisi üzerine çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Bu bağlamda eyaletin ilk valisi olarak iki isim ön plana çıkmaktadır: Gnaeus Avidius Celer Rutilius Lupus Fiscilius Firmus ve Marcus Hirrius Fronto Neratius Pansa. *Via Sebaste* üzerinde MS 71-72 yıllarında yapılan sağlamaştırma çalışması sonucunda dikilen "Döşeme Vespasianus Anıtı" üzerindeki yazıttan Fiscilius Firmus'un MS 70-72 yılları *provincia Lycia et Pamphylia*'nın ilk *legatusu* olduğu ileri sürülmüştür (Adak-Wilson, 2012, s. 1-40)³⁶. Fakat 2011 yılında Oinoanda'da hamam yapısı MI 1'in yanında bulunan bir yapıda tespit edilen yazıttan edinilen bilgiler eyaletin MS 70-72 yılları arasındaki ilk *legatusunun* Neratius Pansa olduğunu göstermektedir (Milner, 2016, s. 107-109. Ayrıca bkz. Torelli, 1968, s. 170-174). Kaunos'un, MS 70 yılında Pansa'nın *legatusu* olduğu *provincia Lycia et Pamphylia* teşkil edildiği ilk süreçte eyalete dahil bir kent olup olmadığı ile ilgili olarak henüz bir veri tespit edilememiştir. Fakat Pansa sonrasında MS

72-74 *legatusu* olan Fiscilius Firmus ile Kaunos'un *provincia Lycia et Pamphylia*'nın bir parçası olduğunu önermek mümkündür. Bunun en büyük delili *provincia Lycia et Pamphylia*'nın ikinci *legatusu* Avidius Celer Rutilius Lupus Fiscilius Firmus aracılığı ile İmparator Vespasianus'a adandığı yazılı olan bir anıta ait arşitrav bloğu parçasıdır. Fiscilius Firmus sonrasında da *provincia Lycia et Pamphylia* yöneticileri veya onların yakınlarının Kaunos'ta onurlandırılmaya devam ettiğini, MS 74-76 yılları arasında eyalet *legatus pro praetoru* olan Lucius Luscius Ocrea'nın babası Marcus Luscius Ocrea'ya ait heykel kaidesinden anlamaktayız. Lucius Luscius Ocrea'nın da *provincia Lycia et Pamphylia*'nın ilk *legatusu* olduğu ifade edilse de (Eck, 1970, s. 107, 108, 121; Eck, 1982, s. 295; İplikçioğlu, 2008, s. 13, 14, dn. 47) valilerin görev sürelerinin 2 yıl ile sınırlandırılması uygulaması (Adak-Wilson, 2012, s. 35, 66) ile en azından *provincia Lycia et Pamphylia*'nın 3. dönem *legatusu* olmalıdır. Kaunos'ta bugün için *provincia Lycia et Pamphylia* senatör veya yakınlarına ait Fiscilius Firmus'un Vespasianus için yaptırdığı anıt ve Lucius Luscius Ocrea'nın babası Marcus Luscius Ocrea'ya ait heykel kaidesi dışında 5 anıt daha bilinmektedir. Bu anıtlardan MS 81-83 yıllarında *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *legatusu* Gaius Caristianus Fronto'nun karısı Calpurnia Paula'yı onurlandırma bloğu Kaunos'un Romalılaşma süreci anlamında önemli veriler sunmaktadır. Kaunos'ta, bu tarihe kadar onurlandırmalar yalnızca Halk Meclisi (*demos*) tarafından yapılırken ilk defa Calpurnia Paula'ya onurlandırma bloğunda Danışma Meclisi (*boule*) de onurlandıran olarak görülmektedir. Özellikle Vespasianus Dönemi ile birlikte Lykia kentlerinin sistemik yapısı değiştirilen Roma modeli Danışma Meclislerine (*boule*) sahip olduğu ifade edilmektedir (Wörle, 1988, s. 96-100; Ünver, 2012, s. 38). Dolayısıyla da Calpurnia Paula'ya onurlandırma bloğunda geçen Danışma Meclisi (*boule*) ifadesi, Kaunos'ta Romalılaşmanın artık idari olarak da MS 1. Yüzyılın sonlarından itibaren kabul gördüğünün ispatıdır. *provincia Lycia et Pamphylia*'nın MS yaklaşık 90-93 yıllarındaki *legatusu* Iulius Quadratus'un kız kardeşi Iulia Polla'nın, MS 98-99 yıllarında *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *legatus pro praetoresi* olan L. Iulius Marinus'un (?) oğlunun, MS 98-102 yılları arasına tarihlenen *provincia Lycia et Pamphylia* ve *provincia Galatia Procuratoru* Gaius Cassius Salamallas'ın, MS yaklaşık 103-105 yıllarındaki eyalet *legatusu* olan Pompeius Falco'nun ve MS 108-113 yılları arasında *provincia Lycia et Pamphylia*'nın *proconsulü* Gaius Calestrius Tiro'nun anıtları bu gün için bilinen *provincia Lycia et Pamphylia* yöneticilerine ait anıtlardır. Çok sayıda *provincia Lycia et Pamphylia* yöneticisi veya bunların yakınlarının Kaunos'ta onurlandırılması, MS 70 yılında teşkil edilen *provincia Lycia et Pamphylia*'nın en azından ikinci *legatusu* Fiscilius Firmus Dönemi'yle birlikte Kaunos'un bu eyaletin bir parçası olması ile açıklanabilir.

³⁵ Pamphylia, İmparator Claudius ve Nero Dönemi'nde (MS 41-68) *provincia Galatia*'nın bir parçası durumundadır (Onur, 2008, s. 64, Özdizbay, 2020, s. 65). Tacitus'un İmparator Galba döneminde (MS 68-69) Pamphylia'nın Galatia ile birlikte tek bir vali tarafından yönetilmesi aktarımında var olan belirsizlikler bugün için büyük oranda çözülmüştür (Tac. *Hist.* II. 9). Pamphylia'nın *provincia Galatia*'ya dahil bir bölge durumunun Claudius, Nero ve Galba Dönemleri'nde değişmeden Vespasianus Dönemi'ne kadar devam ettiği bugün artık kesinlik kazanmıştır (Konu ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Özdizbay, 2020, s. 56-65).

³⁶ Cn. Avidius Celer Rutilius Lupus Fiscilius Firmus'un hali hazırda var olan *provincia Lycia* *legatusu* görevi döneminde, *provincia Lycia et Pamphylia*'nın birleşmesiyle oluşan yeni eyaletin *legatusu* olabileceği ihtimali de düşünülmelidir.

Ayrıca Kaunos'ta *provincia Asia* yöneticilerine ait MS 70 yılı sonrasına ait bir anıtın bulunmamış olması da bu görüşü desteklemektedir. MS 70 yılıyla birlikte Roma'nın *provincia Lycia et Pamphylia*'nın bir kenti olan Kaunos'un, bu tarihten itibaren Karia Bölgesi'nden ziyade, Lykia Bölgesi kenti olarak ele alındığı, hatta kentin Hierokles tarafından Bizans Dönemi'nde de bir Lykia kenti olarak anılması bu durumun uzun süre bu şekilde devam ettiğinin delili olarak durmaktadır (Hier. Synek. s. 682-685).

Provincia Lycia et Pamphylia legatuslarının Kaunos'ta onurlandırılmasının nedeni yine politik içerikli olup Kaunos'un hamisi (*patronus*) olarak bağlı olduğu eyaletin yöneticileri aracılığıyla merkezi otorite ile hızlı ve etkin iletişim kurmak, ağır yükümlülüklerle maruz kalmamak, iyi görünmek ve karşılıklı ilişkileri daha sıkı tutmak adına olmalıdır.

Sonuç olarak; MÖ 129 sonrasında teşkil edilen *provincia Asia* içerisinde yer almayan Kaunos'un bu dönemde özgür bir kent olduğu ve bu özgürlük döneminin de I. Mithradates savaşı sonunda MÖ 85/84 yılında Sulla tarafından gerçekleştirilen bölgesel yapılanma ile Rhodos'a bağlanması ile sona erdiği bilinmektedir. Kaunos'un MÖ 60 yılında Rhodos hakimiyetinden kurtulduğu ve en azından MÖ 51 ya da 50 yılı ile de *provincia Asia*'nın bir parçası olduğu kabul edilmektedir. Bu dönemde Kaunos'un, *provincia Asia*'nın bir parçası olduğu da kentte onurlandırılan Romalı magistratlara ve onların yakınlarına ait anıtlar ile ortaya konmaktadır. Kaunos'un *provincia Asia*'ya ait bir kent olma durumu İmparator Vespasianus Dönemi ile birlikte değişmiştir. Kaunos artık en azından MS 72 yılından itibaren *provincia Lycia et Pamphylia*'nın bir parçasıdır. *Provincia Lycia et Pamphylia* yöneticisi veya bunların yakınlarının Kaunos'ta onurlandırılmasının tek nedeni de kentin, yeni oluşturulan eyaletin bir parçası olması ile açıklanabilir. Yeni teşkil edilen eyaletin ikinci legatusu Avidius Celer Rutilius Lupus Fiscilius Firmus'un da Kaunos'ta onurlandırılması, bu dahiliyenin en büyük delili olarak durmaktadır. Ayrıca Kaunos'ta MS 72 yılı sonrasına ait *provincia Asia* yöneticilerine adanmış bir anıtın bulunmaması bu görüşü kısmen de desteklemektedir. Kaunos'un, MS 70 yılından MS 117 yılına, Traianus Dönemi'nin sonuna kadar *provincia Lycia et Pamphylia*'nın bir parçası olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kaunos'un *provincia Lycia et Pamphylia* proconsülü Gaius Calestrius Tiro sonrası hangi eyalet içinde yer aldığı bugün için bilinmemektedir. Fakat Kaunos Stoası'nın batı sonunda tespit edilen ve Antonius Pius Dönemi'nin (MS 138-161) sonlarına tarihlenen Vedius Capito Anıtı cephesindeki Hellence yazıt kentin durumu hakkında önemli bilgiler sunmaktadır; yazıttan Kaunos'un yerli ve köklü ailelerinden olan Vedii ailesine mensup

Vedia Tertulla'nın Lykia Birliği'nin baş rahibesi, aynı zamanda Tertulla'nın kocası Titus Flavius'un da Lykia Birliği'nin başrahibi sıfatı ile onurlandırıldığını görmekteyiz (Çörtük, 2013, s. 257). Bu önemli veriler, kentin en azından MS 2. yüzyılın ortalarında Lykia Birliği şehirlerinden biri olduğunu ya da birlik şehirleri ile aynı statüde davranıldığını düşündürmektedir.

KAYNAKLAR**Antik Kaynaklar:**

- App. BC Appianos, *Bellum Civile*- Appian, *The Civil Wars* (İng. Çev. H. White), London, 1899 [MACMILLAN AND CO., LTD.].
- App. Mith. Appianos, *Mithridateios*- Appian, *The Foreign Wars* (İng. Çev. H. White), New York, 1899 [MACMILLAN AND CO., LTD.].
- Cass. Dio Cassius Dio Cocceianus, *Historiae Romanae*-Cassius Dio Cocceianus, *Dio's Roman History*, (İng. Çev. E. Cary, H. B. Foster, W. Heinemann), London, 1914-1927 [Loeb Series].
- Cic. Fam. M. Tulli Cicero, *Epistulae ad Familiares*- M. Tullius Cicero, *Letters to his Friends*, [http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text;jsessionid=50C-43C95EBD60A6A3E0A985029C09001\(?\)doc=-Perseus%3atext%3a1999.02.0009](http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text;jsessionid=50C-43C95EBD60A6A3E0A985029C09001(?)doc=-Perseus%3atext%3a1999.02.0009) (15.09.2022)
- Cic. Flacc. M. Tulli Cicero, *Pro L. Flacco* M. Tulli Ciceronis Oratio- M. Tullius Cicero, *The Orations of Marcus Tullius Cicero*, vol. 2. (Çev. C. D. Yonge), London, 1902 [George Bell & Sons].
- Cic. Mur. M. Tulli Cicero, *Pro L. Murena Oratio*- M. Tullius Cicero, *The Orations of Marcus Tullius Cicero*, (İng. Çev. C. D. Yonge, B. A. London. Henry G. Bohn), York Street, 1856 [Covent Garden].
- Cic. Phil. M. Tulli Cicero, *Philippicae*- M. Tullius Cicero, *The Orations of Marcus Tullius Cicero*, (İng. Çev. C. D. Yonge), London, 1903 [George Bell & Sons].
- Cic. Q. fr. M. Tulli Cicero, *Marcus Quinto Fratri Salutem*- M. Tullius Cicero, *Letters to his brother Quintus*, (İng. Çev. E. S. Shuckburgh), London, 1908-1909 [George Bell & Sons].
- Cic. Q. Rosc. M. Tullius Cicero. The Orations of Marcus Tullius Cicero, literally translated by C. D. Yonge. London. George Bell & Sons. 1903.
- Hier. Synek. Hierokles, *Synekdemos*- Hieroclis, *Synekdemos*. Th. Mommsen (Ed.), Berolini, 1866.
- Hor. Sat. Q. Horatius Flaccus (Horace), *Satyrarum libri*, Horace, *The Works of Horace*, C. Smart ve Th. A. Buckley (Ed.), New York. 1863 [Harper & Brothers].
- Liv. Livius, *Ab urbe condita libri*- Livy, *The History of Rome*, (İng. Çev. Rev. C. Roberts) New York, 1912 [New York, E. P. Dutton and Co.].
- Plin. Nat. Plinius, *Naturalis Historia*- Pliny the Elder, *The Natural History*, (İng. Çev. J. Bostock, M. D., F. R. S. H. T. Riley, Esq., B.A.) London, 1855 [Taylor and Francis, Red Lion Court, Fleet Street].
- Plut. Ant. Plutarkhos, *Antonius*- Plutarch, *Plutarch's Lives*, (İng. Çev. B. Perrin), London, 1920 [Cambridge, MA. Harvard University Press. William Heinemann Ltd.].
- Polyb. Polybius, *Historiae*- Polybius, *Histories*, (İng. Çev. E. S. Shuckburgh), London, New York, 1889 [Macmillan].
- Strab. Strabon, *Geographika: XII-XIII-XIV*- Strabon, *Antik Anadolu Coğrafyası*, (Tür. Çev. A. Pekman), İstanbul, 1993.
- Tac. Hist. Tacitus, *Historiae*- Cornelius Tacitus, *Complete Works of Tacitus*, (İng. Çev. A. J. Church, W. J. Brodribb, S. Bryant, edited: Perseus), New York, 1873 [Random House, Inc. Random House, Inc.].

Modern Kaynaklar:

- Adak, M. ve Wilson, M. (2012). Das Vespasiansmonument von Döşeme und die Gründung der Doppelprovinz Lycia et Pamphylia. *Gephyra* 9, 1-40.
- AE 1957 l'Annee Epigraphique Année 1956, (1957). (Ed.) J. Gage ve A Merlin. Paris.
- AE 1981 l'Annee Epigraphique Année 1978, (1981). (Ed.) C. André, M. Le Glay ve P. Le Roux, Paris.
- Bahrfeldt, M. (1905). Die Münzen der Flottenprafekten des marcus Antonius. *NumZ* 37, 9-56, Tf. 1-2.
- Balland, A. (1981). *Fouilles de Xanthos VII. Inscriptions d'epoque imperiale du Letoon*. Paris.
- Barbulescu, M. (1987). *Din istoria militara a Daciei romane: Legiunea V Macedonia*, Cluj-Napoca.
- Bean, G. E. (1953). Notes and Inscriptions from Caunus *JHS* 73, 10-35.
- Bean, G. E. (1954). Notes and Inscriptions from Caunus. *JHS* 74, 85-110.
- Bernhardt, R. (1971). *Imperium und Eleutheria*. Hamburg.
- Bernhardt, R. (1972). Zwei Ehrenstatuen in Kaunos für L. Licinius Murena und seinen Sohn Gaius, *Anadolu* 16, 117-122 (Çev. B. Öğün, "Kaunos'ta L. Licinius Murena ve Oğlu Gaius şerefine Dikilmiş İki Heykel"), 123-128.

- Birley, A. R. (1981). *The Fasti of Roman Britain*. New York.
- I. Ephesos, V. Börker, V. ve Merkelbach, Chr. (1980). *Die Inschriften von Ephesos V*. Bonn.
- Brennan, T. C. (2000). *The Praetorship in the Roman Republic II*. New York.
- Broc, Cf. N. (1973). *La géographie des philosophes, Géographes et voyageurs français au XVIIIe siècle*. Paris.
- RPC I Burnett, A., Amandry, M. ve Ripolles, P. P. (1992). *Roman Provincial Coinage I*. London.
- de Choiseul-Gouffier, M. G. A. F. (1782). *Voyage pittoresque dans l'empire Ottoman, en Grèce, dans la Troade, les îles de l'archipel et sur les côtes de l'Asie Mineure*. Paris.
- Christol, M., Drew-Bear, Th. ve Taşlıalan, M. (2001). L'empereur Claude, le Chevalier C. Caristianus Fronto Caesianus Iullus et le culte imperial à Antioche de Pisidie. *Tyche*, 16, 1-20.
- Christol, M. ve Drew-Bear, Th. (2002). Un nouveau notable d'Antioche de Pisidie et les préfets de duumviri de la colonie. *Anatolia Antiqua*, 10, 277-289.
- Combès, R. (1966). *Imperator*. Paris.
- Crawford, M. H. (1974). *Roman Republican Coinage I*. London.
- Crawford, M. H. (1996). Roman Satues I, *BICS Suppl.* 64, London.
- Curtius, C. (1870). Inschriften aus Ephesos. *Hermes*, 4, 174-228.
- Çörtük, U. (2012). *Kaunos Liman Agorası Anıtları* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ege Üniversitesi.
- Çörtük, U. (2013). Kaunos'taki Quintus Vedius Capito Anıtı, *Cedrus I*, 241-260.
- Dessau, H. (1906). *Inscriptiones Latinae Selectae II. 2*, Berlin.
- Devijver, H. (1976). *Prosopographia militiarum equestrum quae quae fuerunt ab Augusto ad Gallienum I*, Leuven.
- Eck, W. (1970). *Senatoren von Vespasian bis Hadrian: prosopographische Untersuchungen mit Einschluss der Jahres- und Provinzialfasten der Statthalter*, München.
- Eck, W. (1982). Jahres- und Provinzialfasten der senatorischen Statthalter von 69/70 bis 138/139, *Chiron* 12, 281-362.
- Eck, W. (2007). Die politisch-administrative Struktur der kleinasiatischen Provinzen während der hohen Kaiserzeit. G. Urso (Ed.), *Tra Oriente e Occidente: Indigeni, Greci e Romani in Asia Minore: atti del convegno internazionale, Cividale del Friuli, 28-30 settembre 2006* (s. 189-207) içinde. Pisa.
- Eilers, C. (2002). *Roman Patrons of Greek Cities*. Oxford.
- Fellows, C. (1839). *A Journal Written during an Excursion in Asia Minor*. London.
- Ferrary, J. L. (2000). Les inscriptions du sanctuaire de Claros en l'honneur de Romains, *BCH 124*, 331-376.
- Habicht, C. (1958). Supplementum Epigraphicum Graecum XIV. *Gnomon* 30(4), 315-317.
- Hoskyn, R. (1842). Narrative of a Survey of Part of the South Coast of Asia Minor and of a Tour into the Interior of Lycia in 1840- 1, *Journal of the Royal Geographical Society of London* 12, 143-161.
- Engelmann, H., Knibbe, D. ve Merkelbach, R. (1980). *Die Inschriften von Ephesos, Teil III: Nr. 600-1000*. Bonn.
- IGR Cagnat, R., Toutain, J., Lafaye, G. ve Henry, V. (1901-1927). *Inscriptiones Graecae ad Res Romanas Pertinentes 3 vols.*. Paris.
- İplikçioğlu, B. (2008). Die Provinz Lycia unter Galba und die Gründung der Doppelprovinz Lycia et Pamphylia unter Vespasian. *Anzeiger der philosophisch-historischen Klasse (Österreichische Akademie der Wissenschaften)*, 143(2), 5-23.
- Ippel, A. (1912). Die Arbeiten zu Pergamon 1910-1911. II. Die Inschriften, *AM* 37, 277-303.
- İşık, C. (2020). Geride Bırakılan 50 Yıllık Arkeolojiye Kazandırdığı İlkleri ile Kaunos. O. C. Henry ve A. B. Henry (Ed.), *Karialıklar: Denizcilerden Kent Kuruculara = The Carians: from seafarers to city builders* (s. 422-445) içinde. İstanbul.

- Kajava, M. (1990). Roman Senatorial Women and the Greek east Epigraphic Evidence from the republican and Augustan Period. H. Solin- M. Kajava (Ed.), *Roman Eastern Policy and Other Studies in Roman History: Proceedings of s Colloquium at Tvärminne 2-3 October 1987* (s. 59-124) içinde. Helsinki.
- Karahan, Ü. O. (2020). Hellen ve Roma Dünyasında Patronus-Cliens İlişkisi. *SEFAD* 44, 527-546.
- Kern, O. (1900). *Die Inschriften von Magnesia am Maeander*. Berlin.
- Kienast, H. J. ve Hallof, K. (1999). Ein Ehrenmonument für samische Scribonii aus dem Heraion. *Chiron*, 29, 205- 223.
- Knibbe, D. (1972-1975). Neu Inschriften aus Ephesos IV. *ÖJh* 50, *Beibl*, 1-80.
- Kokkinia, C. (2000). *Die Opramoas-Inschrift von Rhodiapolis. Euergetismus und soziale Eliten in Lykien*. Bonn.
- Ma, J. (2013). *Statues and cities: honorific portraits and civic identity in the Hellenistic World*. Oxford.
- Magie, D. (1950). *Roman Rule in Asia Minor to the end of the Third century after Christ. Band I. II*, Princeton.
- Marek, C. (1988). Karien im Ersten Mithradatischen Krieg. P. Kneissl ve V. Losemann (Ed.), *Alte Geschichte und Wissenschaftsgeschichte, Festschrift für Karl Christ* (s. 285-308) içinde. Darmstadt.
- Marek, C. (1993). Çankırı ve Kastamonu'da Araştırmalar, Kaunos ve Patara Kazılarında Epigrafik Araştırma, *AST* 11, 85-109.
- Marek, C. (2000). Ein neues Zeugnis aus Kaunos für den Senator Pompeius Falco. *MusHelv* 57, 88-93.
- Marek, C. (2006). *Die Inschriften von Kaunos*. München.
- Marek, C. (2010). *Geschichte Kleinasiens in der Antike2*. München.
- Marek, C. (2011). Kaunos und Lykie, *Adalya* XIV, 57-60.
- Marek C. (2014). Ehrenmonument des Gaius Calestrius Tiro in Kaunos. W. Eck ve P. Funke (Ed.), *CORPVS INSCRIPTIONVM LATINARVM, XIV Congressus Internationalis Epigraphiae Graecae et Latinae* 27. – 31. Augusti MMXII, Berlin, 711,712.
- Matei-Popescu, F. (2010). *The Roman army in Moesia Inferior*. Bucharest.
- Meriç, R., Merkelbach, R., Nollé J. ve Şahin, S. (1982). *Inschriften von Ephesos VII, 2, Inschriften griechischer Städte aus Kleinasien* 17, 2, Bonn.
- Milner, N. P. (2016). Building Roman Lycia: new inscriptions and monuments from the baths and peristyle buildings MI 1 and MI 2 at Oinoanda. *Anatolian Studies* 66, 91-124.
- Mittenhuber, B. F. (2009). Das Monument. F. Mittenhuber ve G. Grabhoff (Ed.), *Untersuchungen zum Stadiasmos von Patara. Modellierung und Analyse eines antiken geographischen Streckennetzes* (s. 11-26) içinde. Bern.
- MRR I Broughton, T. R. S. (1951). *The Magistrates of the Roman Republic I*. New York.
- MRR II Broughton, T. R. S. (1952). *The Magistrates of the Roman Republic II*. New York.
- MRR III Broughton, T. R. S. (1986). *The Magistrates of the Roman Republic II*. New York.
- Münzer, F. (1897). Caecilius [91], *RE* III. Stuttgart.
- Münzer, F. (1899). Caninius [4], *RE* III. Stuttgart.
- Münzer, F. (1926a). L. Licinius Murena [122]. *RE* XIII 1, Stuttgart.
- Münzer, F. (1926b). "C. Licinius Murena [119]". *RE* XIII 1, Stuttgart.
- Onur, F. (2008). Two Procuratorian Inscriptions from Perge. *GEPHYRA* 5, 53-66.
- Öğün, B. (1972). Kaunos Kazıları (1968-1970). *TürkAD* 19(2), 195-202
- Öğün, B. (1980). Kaunos Kazıları 1979. *KST* 2, 61-63.
- Öğün, B. (1983). Kaunos Kazıları 1981. *KST* 4, 247-255.
- Öğün, B., Işık, C., Diler, A., Özer, O., Schmaltz, B., Marek Chr. ve Doyran, M. (2002). *Kaunos. Kbid. 35 Yılın Araştırma Sonuçları (1966-2001)*, İzmir.
- Özdzibay, A. (2020). Roma İmparatorluk Dönemi'nde Lycia et Pamphylia'nın Kurulması ve Perge'den İki Yeni Yazıt. H. S. Öztürk, H. Şahin ve Z. Çulha (Ed.), *I. Küçükasya Tarihi ve Epigrafiyası Sempozyumu, İstanbul 14-15 Ekim, 2010*, İstanbul, 56-68.
- Parker, H. M. D. (1985). *The Roman Legions*. Chicago.

- Pflaum, H. G. (1960-1962). *Les carrières procuratoriennes équestres sous le Haut-Empire romain* I-III. Paris
- PIR² C Groag, E. ve Stein, A. (1936). *Prosopographia Imperii Romani*, SAEC. I. II. III, pars II. Berlin.
- PIR¹ I Stein A. ve Petersen, L. (1952-1966). *Prosopographia Imperii Romani*, SAEC. I. II. III, pars IV. Berlin.
- PIR² R Wachtel, K. 1999. *Prosopographia Imperii Romani*, SAEC. I. II. III, pars VII. 1. Berlin.
- PIR³ F (1943). *Prosopographia Imperii Romani*, SAEC. I. II. III, pars III. Berlin.
- PIR² P Petersen, L., Wachtel, K., Heil, M., Johne, K. P. ve Vidman, L. (1998). *Prosopographia Imperii Romani VI*. Berlin-New York.
- Rémy, B. (1989). *Les carrières sénatoriales dans les provinces romaines d'Anatolie au Haut-Empire (31 av. J.-C.-284 ap. J.-C.)*. İstanbul-Paris.
- Robert, L. (1987). *Documents d'Asie Mineure*. Paris.
- Robert, J. ve Robert, L. (1954). *Bulletin épigraphique, Toma III 1952-1958, jahrgangweise in Revue des Études Grecques*. Paris.
- Robert, J. ve Robert, L. (1956). *Bulletin épigraphique, Toma II 1952-1958, jahrgangweise in Revue des Études Grecques*. Paris.
- Robert, J. ve Robert, L. (1959). *Bulletin épigraphique, Toma IV 1959-1963, jahrgangweise in Revue des Études Grecques*. Paris.
- Robert, J. ve Robert, L. (1969). *Bulletin épigraphique, Toma VI 1968-1970, jahrgangweise in Revue des Études Grecques*. Paris.
- Robert, J. ve Robert, L. (1973). *Bulletin épigraphique, Toma VII 1971-1973, jahrgangweise in Revue des Études Grecques*. Paris.
- Robert, J. ve Robert, L. (1976). *Bulletin épigraphique, Toma VIII 1974-1977, jahrgangweise in Revue des Études Grecques*. Paris.
- Roos, P. (1968). Research at Caunus. *OpAth* 8, 149-166.
- Roos, P. (1969). Topographical and other Notes on South-Eastern Caria. *OpAth* 9, 59-93.
- Roos, P. (1972). *The Rock-Tombs of Caunus, 1. The Architecture*. Göteborg.
- Saddington, D. B. (1991). Praefecti classis, orae maritimae and ripae of the Second Triumvirate and the Early Empire. *JbRGZM* 35(1), 299-313.
- Salomies, O. (1993). Römische Amtsträger und Römische bürgerrecht in der Kaiserzeit. Die Aussagekraft der Onomastik. W. Eck, (Ed.), *Prosopographie und Sozialgeschichte. Studien zur Methodik und Erkenntnismöglichkeit der kaiserzeitlichen Prosopographie, Kolloquium Köln, 24.-26. November 1991*, Böhlau, s. 119-145.
- Sarıtaş, D. Ö. (2019). Roma Cumhuriyet Döneminde Aedilis Makami: Kuruluş, Hukuki Statü Ve Yetkiler, *YÜHFD*, XVI. 2, 107-125.
- SEG *Supplementum Epigraphicum Graecum*. 1923-2008.
- Siedentopf, H. B. (1968). *Das Hellenistische Reiterdenkmal*. Waldsassen/ Bayern.
- SIG Dittenberger, W. *Sylloge Inscriptionum Graecarum, vol. II*. Lipsiae, 1917.
- Syme, R. (1955). Missing Senators. *Historia* 4, 52-71.
- Stein, A. (1940). *Die Legaten von Moesien*. Budapest.
- Şahin, S. (2013). Parerga zum Stadiasmus Patarensis (9): Kaunisch-lykische Frage, *Gephyra* 10, 2013, 32-37.
- Şahin, S. ve Adak, M. (2007). *Stadiasmus Patarensis*. İstanbul.
- Syme, R. (1969). Legates of Cilicia under Trajan. *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte* 18, 352-366.
- TAM II Kalinka, E. (1920-1944). *Tituli Asiae Minoris, II: Tituli Lyciae linguis Graeca et Latina conscripti* 1: Pars Lyciae occidentalis cum Xantho oppido, 2: Regio quae ad Xanthum flumen pertinet praeter Xanthum oppidum, Vienna.
- Transier, W. (1985). *Samiaka: epigraphische Studien zur Geschichte von Samos in hellenistischer und römischer Zeit*. Mannheim.
- Tietz, W. (2003). *Der Golf von Fethiye*. Bonn.
- Thomasson, B. E. (1984). *Laterculi Praesidum I*. Göteborg.
- von Thüngen, S. F. (1994). *Die freistehende griechische Exedra*. Mainz.
- Torelli, M. (1968). The Cursus Honorum of M. Hirrius Fronto Neratius Pansa. *JRS* 58, 1 ve 2, 170-175

ONURLANDIRMA ANITLARI IŞIĞINDA KAUNOS'TA ROMA EGEMENLİĞİ

Tuchelt K. (1979). Frühe Denkmäler Roms. Beiträge zur archäologischen Überlieferung aus der Zeit der Republik und des Augustus, Teil 1: Roma und Promagistrate, *IstMitt Beiheft 23*, Tübingen.

Ünver, G. (2012). *Yazıtlar Işığında Karia Kentlerinde Yurttaşların Kent İmarına Katılımları (MÖ I.-MS III. yüzyıl)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Akdeniz Üniversitesi.

Vitale, M. (2022). Asya Eyaleti. O. Tekin (Ed.), *Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Anadolu Krallar; İmparatorlar, Kent Devletleri* (s. 228-249) içinde. İstanbul.

Wörle, M. (1988). *Stadt und Fest im kaiserzeitlichen Kleinasien: Studien zu einer agonistischen Stiftung aus Oinoanda. Vestigia, vol. 39*. Munich.

Zucca, R. (1996). *La Corsica Romana*. Oristano.

